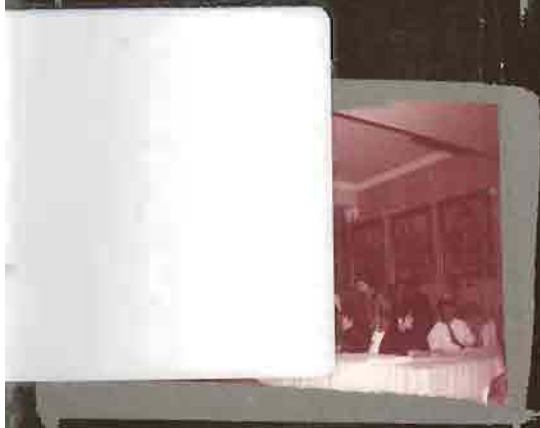

หน่วยศึกษานิเทศก์
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
กระทรวงศึกษาธิการ

การวิจัยและพัฒนา
เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้
ทั้งโรงเรียน

เอกสารวิชาการฉบับที่

13

ชุดเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการ
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

เล่ม

การวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ชุดเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

เล่ม ๑3 การวิจัยและพัฒนาเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. 2546

จำนวนพิมพ์ 5,000 เล่ม

ลิขสิทธิ์ผู้แต่ง หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ISBN 974-9533-51-8

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จัดเป็นหลักสูตรที่มีความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาของชาติไปสู่มิติใหม่ของการจัดการเรียนรู้ ให้สนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดส่วนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นไทย- ความเป็นพลเมืองดีของชาติ และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อเป็นแกนกลางให้นักเรียนทุกคนได้เรียนเหมือนกัน

การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถในหลาย ๆ ด้านผสมผสานกันนับว่าเป็นภาระงานที่ซับซ้อนและยาก ในสถานศึกษาจึงมีผู้บริหารและครูจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักสูตรฉบับนี้ไปใช้ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับแนวคิดใหม่ๆ ตลอดจนวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวใหม่ ซึ่งล้วนแต่เป็นเรื่องที่ท้าทายความรู้ความสามารถของผู้บริหารและครูของสถานศึกษานั้น ๆ เป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้น เพื่อสนับสนุนด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา และการบริหารงานวิชาการภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจึงได้จัดทำเอกสารชุดเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยเรื่องต่าง ๆ 13 เล่ม ได้แก่

1. การบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน
2. การวิจัยในชั้นเรียน
3. การวัดและประเมินผลการเรียน
4. การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
5. การจัดการกระบวนการเรียนรู้
6. กระบวนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
7. กระบวนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
8. กระบวนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
9. กระบวนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
10. กระบวนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
11. กระบวนการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
12. สารสนเทศเพื่อการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
13. การวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนหวังว่าเอกสารทั้ง 13 เล่ม จะเป็นแนวทาง
สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินงานให้เกิดคุณภาพทางวิชาการได้อย่างสูงสุดต่อไป

(นางพรนิภา ลิ้มปพยอม)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

คำนำ

สารบัญ

บทนำ

ตอนที่ 1	แนวคิดพื้นฐานของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ด้วยระบบการวิจัยและพัฒนา	1
	• แนวคิดการจัดการศึกษาที่ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด	1
	• แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้	1
	• แนวความคิดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา	3
	• แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทั้งโรงเรียน	4
ตอนที่ 2	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน	7
ตอนที่ 3	กรณีศึกษา 6 โรงเรียน	23
	• โรงเรียนพยุหะวิทยา (โรงเรียนเอกชนการกุศล) จังหวัดนครสวรรค์	24
	• โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่	30
	• โรงเรียนรวมมิตรวิทยา จังหวัดนครราชสีมา	32
	• โรงเรียนมารีย์วิทยา จังหวัดนครราชสีมา	35
	• โรงเรียนพลับพลาศิริ จังหวัดนนทบุรี	39
	• โรงเรียนพนิชยการราชดำเนิน กรุงเทพมหานคร	48
บรรณานุกรม		58

การปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทย พ.ศ. 2540 เป็นการปฏิรูปในด้านสิทธิหน้าที่และทางการศึกษาด้านระบบการศึกษา ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ด้านแนวทางการจัดการศึกษา ด้านมาตรฐานและการประกันคุณภาพ ด้านครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในแต่ละด้านมุ่งสู่การให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง การเรียนรู้ที่แท้จริง คือ การเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเป็นคนดีขึ้น มีปัญญามากขึ้น และมีความสุขมากขึ้น (สำนักรับนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2543 : 13-15) และก่อให้เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่สำคัญเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาโดยตรง ได้แก่ หมวดด้านการบริหารและการจัดการศึกษา หมวดแนวทางการจัดการศึกษา หมวดด้านมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

จากผลการนิเทศติดตามการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนเอกชน (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน : 2544) พบว่าการปฏิรูปการเรียนรู้จะก้าวหน้าได้เร็วและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยของครุวมของโรงเรียน ผนึกกำลังเป็นหนึ่งเดียวประสานสัมพันธ์ให้มีพลังผลักดันการเรียนรู้ ได้แก่

1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีจิตสำนึกในความมุ่งมั่น ใจกว้าง เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการคิดเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดผลตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา มีศักยภาพในการจัดการระบบการบริหารของโรงเรียน สร้างขวัญและกำลังใจให้ครูที่จะเป็นครูดี ครูเก่ง
2. ครูผู้สอน มีความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ เข้าใจหลักสูตรและแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สร้างผลงานของตนเอง ควบคู่ไปกับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน
3. ระบบบริหารจัดการโรงเรียนมีประสิทธิภาพ กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียน พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น มีการตรวจสอบ ทบทวนและรายงานมีระบบข้อมูลสารสนเทศ พร้อมนำโรงเรียนสู่ระบบประกันคุณภาพ
4. ความเข้มแข็งของชุมชนและท้องถิ่น มีส่วนในการสนับสนุนโรงเรียนให้มุ่งปฏิรูปการเรียนรู้ เช่น ผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันการศึกษาในท้องถิ่น นักธุรกิจ ผู้ปกครอง องค์กรเอกชน เป็นต้น

5. ผู้สนับสนุนจากต้นสังกัด ได้แก่ ศึกษาธิการ นักวิชาการศึกษา มีศักยภาพในการนิเทศ ให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้เล็งเห็นความสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ ที่ต้องมีระบบการบริหารจัดการให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษา มีการจัดกระบวนการในการประกันคุณภาพของงานในแต่ละขั้นตอนพร้อมๆ กันอย่างเป็นองค์รวม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 จะบรรลุวัตถุประสงค์สถานศึกษาเอกชนต้องมีการปฏิรูปทั้งโรงเรียน ปฏิรูปครูอย่างเป็นองค์รวมและปฏิรูปนักเรียนอย่างเป็นองค์รวมด้วย หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้ศึกษารูปแบบการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ซึ่ง ทิศนา แหม่มณี และคณะ กำลังดำเนินงานอยู่โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และเห็นว่าเป็นรูปแบบที่น่าสนใจ ประกอบด้วยแนวคิดและแนวทางที่ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีโรงเรียนที่กำลังดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้โดยใช้ยุทธศาสตร์นี้ อยู่ถึง 137 โรง มีโรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้เข้าร่วมดำเนินการด้วยส่วนหนึ่ง และการดำเนินงานเริ่มเห็นผลบ้างแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้ตระหนักว่ารูปแบบและ กระบวนการดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนจำนวนมากที่กำลังแสวงหาแนวทางในการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จ จึงจัดทำเอกสารนี้ขึ้น โดยมีสาระสำคัญแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 และตอนที่ 2 เป็นแนวคิดและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ซึ่งพัฒนาโดย ทิศนา แหม่มณี และคณะ ส่วนตอนที่ 3 เป็นกรณีศึกษาโรงเรียน 6 โรงที่กำลังดำเนินการวิจัย และพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ โดยโรงเรียนและคณะนักวิจัยเป็นผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ โรงเรียนพยุหะวิทยา จังหวัดนครสวรรค์ โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนพลับพลาศิริ จังหวัดนนทบุรี โรงเรียนมารีย์วิทยา และโรงเรียนรวมมิตรวิทยา จังหวัดนครราชสีมา โรงเรียนพณิชยการราชดำเนิน กทม.

ตอนที่

แนวคิดพื้นฐานของการปฏิรูปการเรียนรู้ ทั้งโรงเรียนด้วยระบบการวิจัยและพัฒนา

โดย ทิศนา แคมมณี และคณะ*

สาระสำคัญ

การวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ อาศัยแนวคิดสำคัญ 4 ประการ คือ แนวคิดการจัดการศึกษาที่ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (student-centered approach) แนวคิดการปฏิรูปการเรียนรู้ (learning reform) แนวคิดการวิจัยและพัฒนา (research and development) และแนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน (whole school approach)

แนวคิดการจัดการศึกษาที่ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่ใช่แนวทางหรือวิธีการสอน แต่เป็นหลักหรือแนวคิดในการสอนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติด้วยการที่ครูจะต้องแสวงหาแนวทางและวิธีการที่ชัดเจนมาให้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทหรือมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวในการเรียนรู้ (active learning) การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว (active participation) หมายถึง ความกระฉับกระเฉงทั้งด้านสติปัญญา คือ ความคิดด้านสังคม คือการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านอารมณ์ คือ การเกิดอารมณ์ร่วมในการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมนั้นๆ การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว จะต้องเป็นการตื่นทั้งทางกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ เป็นกระบวนการที่สำคัญของผู้เรียนทุกคน

แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้

การปฏิรูปการเรียนรู้ หมายถึง การปรับปรุงให้การจัดการศึกษามีความเหมาะสมเพื่อได้กระบวนการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นมีความหมายและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : 2544) “กระบวนการเรียนรู้” หมายถึง

* คณะประกอบด้วย เลขา ปิยะจักริยะ, ดวงเดือน อ่อนน้อม และพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์

การดำเนินการอย่างมีขั้นตอนหรือการใช้วิธีการในการสร้างความเข้าใจในเนื้อหาสาระหรือประสบการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ส่วนผลของการเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำ รวมทั้งความรู้สึก ค่านิยม และทักษะที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น การปฏิรูปการเรียนรู้ หมายถึง การปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน ดังนั้นจึงครอบคลุมการปฏิรูปครูผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจถึงธรรมชาติของการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา หรือกระบวนการทางสมอง (cognitive process) ซึ่งบุคคลใช้ในการสร้างความเข้าใจ หรือการสร้างความหมายของสิ่งต่างๆ ให้แก่ตนเอง ดังนั้นการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการของการจัดกระทำ ต่อข้อมูลและประสบการณ์ มิใช่เป็นเพียงการรับข้อมูล หรือประสบการณ์เท่านั้น

2. การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะตน หรือเป็นประสบการณ์ส่วนตัว (personal experience) ที่ไม่มีผู้ใดเรียนรู้หรือทำแทนการได้

3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม (social process) เนื่องจากบุคคลอยู่ในสังคมซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อตนเอง การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจึงสามารถกระตุ้นการเรียนรู้และขยายขอบเขตของความรู้ด้วย

4. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ทั้งจากการคิด การกระทำ/การปฏิบัติ การแก้ปัญหาและการศึกษาวิจัยต่างๆ (thinking/doing/problem solving/researching)

5. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ตื่นตัว (active process) สนุก และทำให้ผู้เรียนรู้ผูกพัน และเกิดความใฝ่รู้ การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่นำมาซึ่งความสนุกสนาน หรือท้าทายให้ “ใฝ่รู้สิ่งที่ยาก”

6. สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (supportive environment) สามารถเอื้ออำนวยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ได้ดี

7. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ (occurs anytime, place) ทั้งในโรงเรียน ครอบครัวและชุมชน

8. การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลง (change) กล่าวคือ การเรียนรู้จะส่งผลต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง ทั้งทางด้านเจตคติ ความรู้สึก ความคิดและการกระทำ เพื่อการดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุขและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

9. การเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต (lifelong process) บุคคลจำเป็นต้องเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อการพัฒนาชีวิตจิตใจของตนเอง การสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเป็นกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน ช่วยให้บุคคลและสังคมมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การปรับวิธีเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา หมวด 4 มาตรา 24 การเปลี่ยนวิธีสอนตามหมวด 4 มาตรา 22-30 ดังกล่าวจะไม่ประสบผลสำเร็จหากผู้บริหารและ

ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมคุณสมบัติที่พึงประสงค์ด้านนักเรียนตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐาน 1, 4, 5, 6, 9, 10, 12 ด้านผู้บริหารมาตรฐาน 13, 14, 18, 20, 25 ด้านครูผู้สอนมาตรฐาน 22, 24 ของสถานศึกษานั้นๆ ก็จะไม่ปรากฏ

แนวความคิดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

การวิจัยและพัฒนาเป็นเครื่องมือในการดำเนินการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น โดยอาศัยกระบวนการวิจัยเป็นการพัฒนาปรับปรุงงานจนบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ แนวคิดในการพัฒนาดังกล่าวจึงประกอบด้วย 2 กระบวนการ คือ กระบวนการวิจัย และกระบวนการพัฒนา ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น รูปแบบการพัฒนาจากบนลงล่าง (top down) หมายถึงผู้บริหารเป็นผู้ริเริ่ม วางแผนและสั่งการ หรือแบบจากล่างสู่บน (bottom up) หมายถึงผู้ร่วมงานทุกคนร่วมคิด วางแผน ให้ผู้บริหารพิจารณาเพื่อเพิ่มเติมแก้ไขสั่งการ

กระบวนการดำเนินการวิจัยและพัฒนา มีลักษณะการดำเนินงานดังนี้

1. การวางแผนการวิจัย (P) ประกอบด้วยกิจกรรมการสร้างความตระหนักในบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน การประชุมร่วมกัน เพื่อครูฝ่ายสนับสนุนสำรวจความต้องการจำเป็นหรือปัญหาในการจัดกระบวนการการเรียนรู้กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์การวิจัย การกำหนดวิธีการดำเนินงาน กำหนดเกณฑ์ในการวัดผลการเรียนรู้
2. การลงมือทำ (D) เป็นขั้นตอนการลงมือปฏิบัติตามแผนเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น การพัฒนาเทคนิค วิธีสอน สื่อ เครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ นำไปทดลองใช้สอนในห้องเรียน สังเกต/พฤติกรรม ที่เปลี่ยนแปลงของนักเรียนในนอกห้องเรียน ติดตามกำกับดำเนินงานรวบรวมข้อมูลที่เป็นผลของการปฏิบัติ
3. การตรวจสอบ (C) เป็นขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ เทคนิค วิธีการ สื่อ เครื่องมือต่างๆ ที่ครูจัดทำ/สร้างขึ้นและนำไปพัฒนากระบวนการการเรียนรู้ โดยการใช้แบบบันทึก แบบสังเกต แบบประเมิน ทดสอบต่างๆ เหมาะสม สามารถปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้มากน้อยเพียงใด มีข้อบกพร่องจากการปฏิบัติหรือไม่และควรปรับปรุง พัฒนาเพิ่มเติมอย่างไร
4. การพัฒนาปรับปรุง (A) เป็นขั้นตอนของการปรับปรุงพัฒนาข้อบกพร่องของเทคนิค วิธีการ สื่อ เครื่องมือต่างๆ ให้มีคุณภาพดีขึ้น เช่น นำสนใจง่าย ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เร็วขึ้น พัฒนาพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของผู้เรียนได้ และนำไปทดลองใช้เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนอีกครั้ง จนแน่ใจว่าบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดจึงสรุปรายงานผลการวิจัยและพัฒนาที่ได้ดำเนินการมาและเผยแพร่เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงานต่อไป

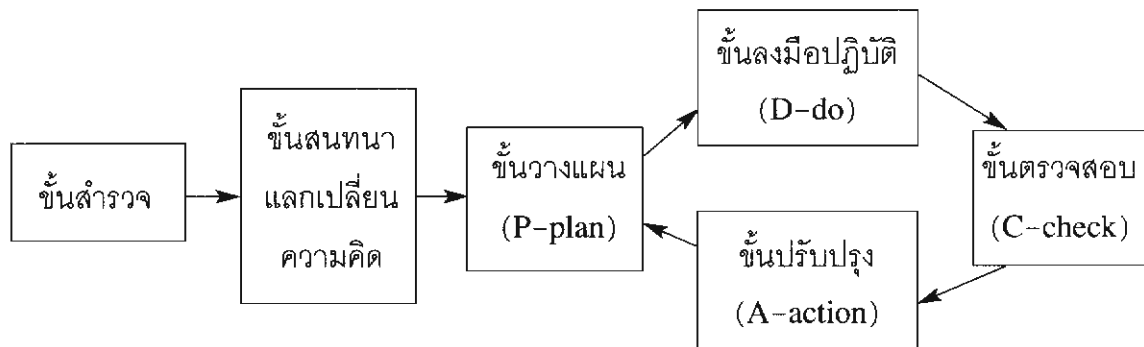
การวิจัยและพัฒนาหรือการวิจัยปฏิบัติการ (action research) จึงเป็นการวิจัยที่ผู้ปฏิบัติงานประสบปัญหาต้องการหาคำตอบมาแก้ปัญหาของตน เป็นยุทธวิธีที่ครูผู้สอนในห้องเรียนสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน การวิจัยลักษณะนี้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนางานของตนเองได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งนักวิจัยภายในและนักวิจัยภายนอกโรงเรียน

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทั้งโรงเรียน (whole school approach)

การพัฒนาทั้งโรงเรียนในที่นี้มุ่งไปที่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมในโรงเรียน และกิจกรรมที่ร่วมกับชุมชน การมีส่วนร่วมของทุกองค์ประกอบของโรงเรียนให้เป็นการจัดการที่มีลักษณะของการดำเนินการดังนี้

1. การบูรณาการเข้าสู่ระบบงาน (built-in) โดยนำทุกเรื่องที่ต้องการนำเข้าสู่ระบบโรงเรียนให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบงานและภาระงาน ไม่ใช่ภาระเพิ่มเติมหรือโครงการชั่วคราว
2. การจัดให้ครบวงจร โดยนำเรื่องเข้าไปอยู่ในขั้นตอนต่างๆ ของระบบ และภาระงาน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงานและการประเมินผล
3. การจัดให้ครอบคลุมทุกส่วนของระบบโรงเรียน โดยให้เรื่องที่ต้องการพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของทุกองค์ประกอบของโรงเรียน ไม่ใช่เป็นโครงการเอกเทศ
4. การจัดปัจจัยพื้นฐานที่เอื้ออำนวย โดยพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เช่น ระบบงาน กระบวนการทำงาน บุคลากร โครงสร้างของโรงเรียนทางกายภาพ เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการทำกิจกรรมของเรื่องที่ต้องการ
5. การส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง โดยให้ฝ่ายต่างๆ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องประเมินตนเองเกี่ยวกับการดำเนินงานและพัฒนาตนเองในเรื่องนั้นอย่างต่อเนื่อง
6. การมีส่วนร่วมอย่างเต็มตัว โดยให้ทุกฝ่ายทุกคนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมของเรื่องนั้นบนพื้นฐานของความเข้าใจ การยอมรับ และตระหนักในความสำคัญ

การดำเนินงานพัฒนาทั้งโรงเรียน หากกล่าวให้ชัดเจนจะมีลักษณะเหมือนวงจรการบริหารที่มีการพัฒนาคุณภาพงานโดยใช้วงจร PDCA (นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช, 2544) ดังนี้

แผนภูมิ กระบวนการพัฒนาคุณภาพทั้งโรงเรียน

ตอนที่

2

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและ พัฒนาเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

โดย ทิศนา แคมมณี และคณะ*

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

โรงเรียนหรือสถานศึกษาที่สนใจจะใช้ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา และยุทธศาสตร์การปฏิรูปทั้งโรงเรียน เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ควรดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการแสวงหาพันธมิตรในการปฏิรูปและจัดตั้งคณะวิจัย

ผู้ริเริ่มความคิดหรือโครงการอาจเป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูในโรงเรียน หรือนักวิชาการจากหน่วยงานอื่นๆ ก็ได้ ปกติผู้ริเริ่มมักเป็นผู้มีอุดมการณ์และมีความตระหนักในความสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้หรือการศึกษา และเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงบุคคลใดก็ตามมีความริเริ่ม ควรจะเริ่มต้นโดยการศึกษายุทธศาสตร์ต่างๆ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ให้มีความเข้าใจพอเป็นฐานในการดำเนินการ ต่อจากนั้นจึงแสวงหาแนวร่วม คือบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งมีศักยภาพที่จะดำเนินงานร่วมกันต่อไป บุคคลที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักวิชาการ และผู้สนใจอื่นๆ ซึ่งอาจมาจากหน่วยงานอื่นๆ หรือจากชุมชน

หากผู้บริหารเป็นผู้ริเริ่มก็ต้องแสวงหาครูที่สามารถเป็นหลักหรือผู้นำในการเปลี่ยนแปลง และนักวิชาการที่สามารถเข้ามาช่วยและร่วมเรียนรู้ไปกับบุคลากรของโรงเรียน

หากครูหรือนักวิชาการหรือผู้สนใจจากภายนอกเป็นผู้ริเริ่ม ก็จำเป็นต้องทำความเข้าใจกับผู้บริหาร สร้างความตระหนักหรือจูงใจให้ผู้บริหารเห็นชอบในการดำเนินการด้วย มิเช่นนั้นการดำเนินการอาจประสบปัญหาต่างๆ และไม่ประสบความสำเร็จได้

* คณะประกอบด้วย เลขา ปิยะอัจฉริยะ, ดวงเดือน อ่อนน้อม และพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์

โครงการฯ อาจารย์เริ่มโดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ได้ และจัดตั้งเป็นคณะนักวิจัยขึ้น ซึ่งคณะวิจัยควรประกอบด้วย บุคลากรทั้ง 3 ฝ่ายดังกล่าว คือ 1) ผู้บริหารโรงเรียน 2) คณะครู/อาจารย์ของโรงเรียน และ 3) นักวิจัยภายนอก หรืออย่างน้อยควรประกอบด้วยบุคลากร 2 ฝ่ายคือ ผู้บริหารและคณะครู

2. ขั้นตอนการสร้างความตระหนักและความเข้าใจในการปฏิรูปการเรียนรู้

หลังจากการจัดตั้งคณะนักวิจัยแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดประชุมบุคลากรทั้งโรงเรียน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความตระหนักในความสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ และยุทธศาสตร์ที่จะใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่เรื่อง

- ความสำคัญและความหมายของ “การเรียนรู้” “กระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542” และ “การปฏิรูปการเรียนรู้”
- ความสำคัญและความหมายของการปฏิรูปทั้งโรงเรียน (whole school reform)
- ความสำคัญและความหมายของการวิจัยและพัฒนา (research and development) และการวิจัยปฏิบัติการ (action research)
- กระบวนการทำงานร่วมกันในการปฏิรูป

สิ่งสำคัญที่ครูควรมีความเข้าใจตรงกันก็คือ โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้เป็นงานที่ครูต้องทำเป็นปกติ เพราะเป็นกระบวนการของการทำงานปกติให้มีประสิทธิภาพ มีชิ้นงานใหม่ที่ครูต้องทำเพิ่มเติม ครูจะได้เรียนรู้จากการลงมือทำด้วยตนเอง และได้ผลงานวิจัยของตนเอง การปฏิรูปการเรียนรู้จะสำเร็จไม่ได้ หากครูทุกคนไม่ช่วยกันคิดช่วยกันทำ ครูทุกคนจำเป็นต้องร่วมมือร่วมใจกันทำงานเพื่อเป้าหมายเดียวกัน โดยครูแต่ละคนมีอิสระที่จะเลือกวิธีการดำเนินการที่แตกต่างกัน แต่สามารถนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน การทำงานจะมีใช้การทำงานแบบโดดเดี่ยว ทุกคนสามารถปรึกษาหารือกันและช่วยเหลือกันและกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกันและวางแผนงานร่วมกัน นอกจากนั้นยังมีนักวิจัยภายนอกเข้ามาร่วมเรียนรู้ และให้ความช่วยเหลือด้วย

สำหรับวิธีการในการสร้างความตระหนักและความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ การพาไปศึกษาดูงาน การอภิปรายกลุ่มย่อย การระดมความคิดและการใช้กระบวนการ A-I-C (Appreciation-Influence-Control) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาเป็นต้น

3. ขั้นตอนการสำรวจสภาพของปัญหาของโรงเรียนและกำหนดประเด็นการเรียนรู้ที่เป็นจุดเน้นในการปฏิรูป

เมื่อบุคลากรทุกฝ่ายมีความเข้าใจร่วมกันแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนอาจดำเนินการได้หลายวิธี เช่น การมอบหมายให้คณะทำงาน

ทำการสำรวจความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับประเด็นที่เป็นปัญหาและความต้องการสำหรับการวิจัยและพัฒนา โดยอาจใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การจัดทำกลุ่มสนทนา (focused group interview) หรือการประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment) แล้วจึงจัดประชุมเพื่อพิจารณาผลที่วิเคราะห์ได้ และอภิปรายหาข้อตกลงร่วมกัน หรือโรงเรียนอาจดำเนินการด้วยวิธีอื่นๆ ตามความเหมาะสม

เนื่องจากประเด็นการเรียนรู้ที่โรงเรียนควรจะปฏิรูปนั้น มีความหลากหลายและมีจำนวนมาก การจะปฏิรูปในทุกเรื่องทุกประเด็นต้องอาศัยระยะเวลาอย่างมาก จึงจะเห็นผลได้ชัดเจน ซึ่งอาจทำให้บุคลากรหมดกำลังใจหรือเกิดความท้อถอยไปเสียก่อน นอกจากนั้นการทำเรื่องยากหลายเรื่องพร้อมๆ กัน ย่อมยากกว่าการทำทีละเรื่อง การรวมพลังกันปฏิรูปในจุดเดียวกันจะสามารถช่วยให้การทำงานเป็นไปได้ง่ายขึ้น และการรวมพลังกันทำในเรื่องเดียวกัน ย่อมจะช่วยให้เห็นผลได้เร็วและชัดเจน ดังนั้น โรงเรียนจึงควรเริ่มต้นด้วยประเด็นการเรียนรู้ที่เป็นปัญหาวิจัยที่ถือเป็นจุดเน้นในการปฏิรูปร่วมกัน เช่น ประเด็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ กระบวนการคิด การเรียนรู้ทักษะทางภาษา การเรียนรู้แบบองค์รวม การเรียนรู้ทางคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะที่พึงประสงค์ การเรียนรู้ทักษะอาชีพ การเรียนรู้ทักษะกระบวนการต่างๆ เป็นต้น

ประเด็นปัญหาวิจัยของโรงเรียนมักได้จากการคิดวิเคราะห์ในเรื่องต่างๆ เช่น

1) ปรัชญา นโยบาย วิสัยทัศน์ของโรงเรียน มุ่งไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา หมวด 4 มากน้อยเพียงใด และโรงเรียนได้ดำเนินการประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังหรือไม่มากน้อยเพียงใด

2) โรงเรียนมีปัญหาคำถามอะไรที่ควรจะต้องดำเนินการ

3) โรงเรียนมีจุดแข็ง จุดอ่อนในด้านในบ้าง

4) จากข้อมูลทั้ง 3 ข้อดังกล่าว โรงเรียนควรจะดำเนินการปฏิรูปในประเด็นอะไรเป็นสำคัญ ประเด็นใดควรดำเนินการก่อนหลัง ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาอย่างไร

ประเด็นปัญหาที่โรงเรียนเห็นว่าสำคัญและควรดำเนินการนี้ จะนำไปสู่การตั้งคำถามวิจัยระดับโรงเรียน ซึ่งเป็นคำถามที่สะท้อนให้เห็นจุดของการพัฒนาร่วมกันทั้งโรงเรียน

4. ขั้นการสร้างความสำเร็จเกี่ยวกับประเด็นการเรียนรู้ที่เป็นเป้าหมายของโรงเรียนในการปฏิรูป

เมื่อโรงเรียนกำหนดประเด็นการเรียนรู้ที่เป็นจุดเน้นหรือเป็นเป้าหมายในการปฏิรูปได้แล้ว สิ่งที่สำคัญมากก็คือ บุคลากรผู้ปฏิบัติควรมีความเข้าใจตรงกันว่า ประเด็นการเรียนรู้คืออะไร มีความหมายและมีลักษณะอย่างไร และการปฏิรูปที่จะดำเนินการนั้นมีขอบเขตอย่างไร

และควรจัดทำตัวบ่งชี้ขึ้น เพื่อช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจตรงกัน และมีเป้าหมายที่เห็นได้ชัดเจนตรงกัน จะได้ช่วยกันพัฒนาผู้เรียนให้ไปสู่เป้าหมายเดียวกันได้ เช่น โรงเรียนต้องการจะปฏิรูปการเรียนรู้ระดับวินัยของผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องทำความเข้าใจร่วมกันว่า การเรียนรู้ระดับวินัยที่ต้องการ หมายถึงอะไร และจัดทำตัวบ่งชี้ที่มีความมีระดับวินัยขึ้น เช่น ระดับวินัยในการปฏิรูปครั้งนี้ หมายถึง

- การมีวินัยต่อสังคม การที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตามกฎ กติกาของชั้นเรียนและโรงเรียนโดยไม่ต้องให้ผู้อื่นบอกหรือเตือน
- การมีวินัยต่อตนเอง การที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองโดยไม่ต้องให้ผู้อื่นบอกหรือเตือน

การมีความเข้าใจตรงกัน จะเป็นแนวทางให้บุคลากรทุกฝ่ายช่วยกันพัฒนาผู้เรียนให้ไปสู่เป้าหมายเดียวกันได้ ซึ่งหากขาดความเข้าใจที่ตรงกันการพัฒนาหรือการปฏิรูปอาจไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันได้

ในการสร้างความเข้าใจในประเด็นดังกล่าว บุคลากรของโรงเรียนอาจศึกษาและดำเนินการกันเอง หรือขอความร่วมมือจากผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องก็ได้

5. ขั้นตอนการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการ/แนวทาง/นวัตกรรมที่นำมาใช้ในการพัฒนา/ปฏิรูปการเรียนรู้

เมื่อเห็นเป้าหมายชัดเจนแล้ว บุคลากรทุกฝ่ายร่วมกันเลือกและทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการ/แนวทาง/นวัตกรรม ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนา/ปฏิรูปการเรียนรู้ โดย

- 5.1 มีการทำความเข้าใจในแนวคิด (concept) กระบวนการ (process) และเงื่อนไข (condition) ของวิธีการ/นวัตกรรม
- 5.2 มีการคิดเชื่อมโยงกับประเด็นการเรียนรู้ที่เป็นจุดเน้น/เป้าหมายของการปฏิรูป
- 5.3 มีการจัดทำตัวบ่งชี้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการ/แนวทาง/นวัตกรรมนั้น ๆ

ตัวอย่างเช่น โรงเรียนต้องการจะปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับการมีระดับวินัยต่อตนเองและต่อสังคม โดยจะใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โรงเรียนก็ควรบูรณาการเรื่องวินัยต่อตนเองและต่อสังคม เข้าไปในกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วย และจัดทำตัวบ่งชี้ของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีลักษณะส่งเสริมเป้าหมายหรือจุดเน้นที่โรงเรียนต้องการพัฒนา ซึ่งหากครูและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกันโดยมีตัวบ่งชี้เป็นแนวทางแล้ว ครูก็จะมียุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตามเป้าหมายได้

6. ขั้นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา และการวิจัยปฏิบัติการ

เมื่อบุคลากรที่จะดำเนินการปฏิบัติการเรียนรู้ร่วมกัน มีความเข้าใจในขอบเขตของเป้าหมายในการปฏิรูปหรือตัวแปรตามในการวิจัย และวิธีทาง/แนวทาง/นวัตกรรม ที่จะนำมาใช้ในการปฏิรูป หรือ ตัวแปรต้นแล้ว เรื่องต่อไปที่บุคลากรผู้ร่วมงานการปฏิรูปควรสร้างความเข้าใจร่วมกันก็คือ เรื่องแนวคิดและกระบวนการในการวิจัยและพัฒนา แนวคิดและกระบวนการในการวิจัยปฏิบัติการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ครูจะต้องใช้เป็นหลัก การสร้างความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว เป็นปัจจัยที่สำคัญมากและมีอิทธิพลสูงต่อความสำเร็จของการปฏิรูป

7. ขั้นการกำหนดยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปทั้งโรงเรียน

เมื่อได้ประเด็นการปฏิรูปและวิธีการหลัก/แนวทาง/นวัตกรรมที่จะใช้ในการปฏิรูป ที่มาจากการตกลงร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง และบุคลากรทุกฝ่ายร่วมกัน สร้างความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวแล้ว รวมทั้งได้มีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยที่มีลักษณะเป็นการวิจัยและพัฒนาและการวิจัยปฏิบัติการแล้ว ทุกฝ่ายก็จะสามารถดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการในการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนได้ ซึ่งหากบุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียนพร้อมใจกันดำเนินการร่วมกันทั้งโรงเรียนได้ โรงเรียนย่อมมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว แต่ในสภาพความเป็นจริงโรงเรียนทั้งหลายมีสภาพลักษณะและปัญหาที่แตกต่างกันมาก บุคลากรที่ร่วมดำเนินการมาตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นนี้จำนวนหนึ่ง อาจยังไม่มีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยน ด้วยเหตุผลหลายประการ หรือ โรงเรียนอาจประสบปัญหาตั้งแต่ขั้นแรกๆ ของการสร้างควมตระหนัก ไม่สามารถที่จะทำให้บุคลากรทั้งโรงเรียนร่วมกันปฏิรูปตามเป้าหมายและแนวทางที่กำหนดอย่างพร้อมเพรียงกัน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีบุคลากรมาก ย่อมทำได้ยากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กที่มีบุคลากรน้อยกว่า การที่โรงเรียนไม่สามารถทำให้บุคลากรปฏิรูปอย่างพร้อมเพรียงกันตั้งแต่ต้น ไม่ได้หมายความว่า โรงเรียนจะใช้ยุทธศาสตร์การปฏิรูปทั้งโรงเรียนไม่ได้ โรงเรียนสามารถกำหนดยุทธศาสตร์การปฏิรูปทั้งโรงเรียนไม่ได้ โรงเรียนสามารถกำหนดยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปทั้งโรงเรียนได้ตามสภาพและปัจจัยเงื่อนไขที่มี เช่น อาจเริ่มจากกลุ่มครูที่พร้อมก่อน ประมาณ 25% ในระยะแรก ต่อไปในระยะที่สองอาจจะขยายเครือข่ายเป็น 50% และเป็น 100% ในระยะที่ 3

อนึ่ง การกำหนดยุทธศาสตร์การปฏิรูปทั้งโรงเรียนนี้ อาจเริ่มต้นทำได้ตั้งแต่ขั้นแรกๆ แต่ถึงแม้ครูบางคนจะยังดำเนินการวิจัยและพัฒนาไม่ได้ ก็ควรให้มีส่วนรับรู้ ได้เรียนรู้ และร่วมกิจกรรมในขั้น 1-6 ด้วย

8. ขั้นตอนการกำหนดแผนงานวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

เมื่อโรงเรียน (ผู้บริหารร่วมกับครู และนักวิจัยภายนอก) สามารถกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยได้แล้ว ทุกฝ่ายควรมีการดำเนินการที่จำเป็น 2 ประการสำคัญๆ คือ (1) แต่ละฝ่ายควรมีการรวบรวมข้อมูลเส้นฐาน (baseline data) ในประเด็นที่ตนต้องการจะวิจัยและพัฒนา (2) แต่ละฝ่ายคิดวางแผนงานวิจัยและพัฒนาในส่วนที่เป็นงานรับผิดชอบของตนซึ่งอาจดำเนินการเป็นรายบุคคลหรือร่วมกลุ่มกันทำก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสม โดยมีการกำหนดคำถามการวิจัยให้ชัดเจน และจัดทำแผนงานวิจัยและพัฒนาของตน/กลุ่มขึ้น แต่ละแผนงานควรให้รายละเอียดว่า จะทำอะไร (what) จะทำไปทำไม (why) จะทำอย่างไร (how) จะทำเมื่อไร ใช้เวลาเท่าใด (when) ใครจะทำ (who) คาดว่าจะได้รับผลอะไรบ้าง และจะประเมินผลอย่างไร

ครูช่วยให้การปฏิรูปการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ คณะวิจัยควรมีแผนงานวิจัยและพัฒนา ดังนี้

8.1 แผนงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู (Classroom Action Research)

ครูควรนำประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ได้ตกลงร่วมกันมาวางแผนงานวิจัยและพัฒนาของตนว่า ตนควรจะทำอะไร อย่างไร โดยใช้กระบวนการ P D C A ในการดำเนินงานการวางแผนดังกล่าว ครูบางคนอาจเลือกที่จะทำเป็นรายบุคคลหรือร่วมกลุ่มกันทำก็ได้ เช่น ครูที่รับผิดชอบวิชาเดียวกันในแต่ละระดับชั้น อาจารย์รวมกลุ่มกันช่วยกันคิดว่าจะปรับหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชานั้นๆ อย่างไร จึงจะสามารถปฏิรูปการเรียนรู้ตามเป้าหมายได้ ซึ่งในขั้นตอนนี้ ครูควรกำหนดคำถามวิจัยให้ชัดเจน คำถามการวิจัยในขั้นนี้เป็นคำถามวิจัยระดับชั้นเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับงานของครูแต่ละคนโดยเฉพาะ

เมื่อกำหนดคำถามการวิจัยได้แล้ว ครูอาจจำเป็นต้องช่วยกันศึกษาหาความรู้แสวงหานวัตกรรมต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้เพื่อสนองความต้องการของตนได้ หรืออาจจะรวมพลังกันช่วยกันคิดหาวิธีการต่างๆ ซึ่งครูอาจขอคำปรึกษาจากนักวิจัยภายนอกหรือแหล่งความรู้อื่นๆ เมื่อได้ความคิดและแนวทางในการดำเนินการร่วมกันแล้ว จึงเขียนแผนปฏิบัติการ ซึ่งให้รายละเอียดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย เวลา วิธีการและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการ รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง หรือกล่าวง่าย ๆ ว่า แผนงานจะต้องระบุว่า ใครจะทำอะไร อย่างไร ที่ไหน เมื่อไร เพื่ออะไร และจะประเมินผลได้อย่างไร

การเขียนแผนงานวิจัยนี้ สามารถทำได้โดยครูร่วมกันทำเป็นแผนใหญ่ของโรงเรียนแล้ว ครูแต่ละคนต่างไปดำเนินการเขียนแผนของตนเป็นรายบุคคล หรือร่วมกันทำเป็นกลุ่มย่อย หรือครูแต่ละคนต่างเขียนแผนของตนเป็นรายบุคคล หรือร่วมกันทำเป็นกลุ่มย่อยแล้วมีผู้รับผิดชอบในการประสานแผนต่างๆ ของครูให้เป็นแผนใหญ่ของโรงเรียน

8.2 แผนงานวิจัยและพัฒนาการบริหารจัดการของผู้บริหาร

ผู้บริหารและนักวิจัยภายนอกควรมีส่วนร่วมในกรวางแผนงานของครู หรือรับรู้แผนงานเพื่อช่วยให้ตนสามารถวางแผนการบริหารจัดการที่เกื้อหนุนต่อการปฏิบัติงานการปฏิรูปของครู และเชื่อมต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การปฏิรูปการเรียนรู้ประสบความสำเร็จผู้บริหารควรจัดทำแผนงานวิจัยและพัฒนา 3 แผน คือ

8.2.1 แผนงานวิจัยและพัฒนาการบริหารวิชาการ และการจัดปัจจัยเกื้อหนุน

หมายถึง แผนการดำเนินการต่างๆ ที่จะช่วยให้งานด้านวิชาการของโรงเรียนเป็นไปตามนโยบายและจุดมุ่งหมายที่บุคลากรของโรงเรียนได้กำหนดไว้ร่วมกัน แผนงานนี้ควรครอบคลุม

- การจัดการด้านหลักสูตรและการสอน
- การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน
- การจัดกิจกรรม ชมรม และชุมนุมต่างๆ
- การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อและวัสดุอุปกรณ์การสอน
- การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน
- การจัดสวัสดิการ และงบประมาณ

ฯลฯ

คำถามวิจัยแผนงานนี้ ควรเกี่ยวข้องกับการให้การสนับสนุนแก่คณะครูในการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ตามประเด็นปัญหาหลักและคำถามวิจัยระดับโรงเรียน

8.2.2 แผนงานวิจัยและพัฒนาการนิเทศภายใน

เนื่องจากการนิเทศภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถเอื้ออำนวยให้ครูเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และส่งผลให้การปฏิรูปการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จได้ ดังนั้นโรงเรียนจึงควรจัดระบบการนิเทศภายในควรมีลักษณะเป็นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร คือ เป็นการนิเทศที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือกันและกันในการพัฒนาปรับปรุงการสอนเป็นสำคัญ มิใช่การนิเทศเพื่อการประเมินและตัดสินแผนงานนี้ผู้บริหารและคณะผู้บริหารอาจเป็นผู้รับผิดชอบจัดทำ หรือผู้บริหารอาจมอบหมายให้ฝ่ายวิชาการเป็นผู้ดำเนินการ

8.2.3 แผนงานวิจัยและพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

เนื่องจากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จของการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียน โรงเรียนจึงควรวางแผนการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน การช่วยให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูปการเรียนรู้ รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

นโยบาย วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมายของโรงเรียนและการจัดกิจกรรมหรือการใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในการดึงดูดคนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนและพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน แผนงานนี้ผู้บริหารอาจเป็นผู้รับผิดชอบหรือรับผิดชอบร่วมกับคณะครูจำนวนหนึ่งหรือผู้บริหารอาจมอบหมายให้ครูที่เหมาะสมดำเนินการก็ได้ แต่ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนและดูแลอย่างใกล้ชิด

8.3 แผนงานวิจัยและพัฒนาสมรรถภาพครูของนักวิจัยภายนอก

นักวิจัยภายนอกเป็นผู้ร่วมเรียนรู้กับครูและผู้บริหารในโรงเรียน ในขณะที่เดียวกันก็ทำหน้าที่ที่เลี้ยงให้แก่ครูนักวิจัย โดยดำเนินการวิจัยและพัฒนาการปฏิบัติงานของตนด้วย โดยมีการตั้งคำถามการวิจัย และจัดทำแผนการวิจัยและพัฒนาในการตอบคำถามนั้น คำถามวิจัยของนักวิจัยที่เลี้ยงส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับวิธีการพัฒนาสมรรถภาพครู ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาสมรรถภาพครู และผลที่เกิดจากการพัฒนาสมรรถภาพครู

สรุปได้ว่าแผนงานแต่ละแผนงานควรมีรายละเอียดว่าควรจะทำอะไร (what) จะทำไปทำไม (why) จะทำอย่างไร (how) จะทำเมื่อไร ใช้เวลาเท่าใด (when) ใครจะทำ (who) จะเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร คาดว่าจะได้รับผลอะไร และจะประเมินผลอย่างไร

9. ขั้นการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการปฏิบัติการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน เกณฑ์การประเมินและสร้างเครื่องมือการประเมิน

หลังจากทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจร่วมกันแล้วว่า โรงเรียนจะปฏิรูปในจุดใด ด้วยวิธีการอะไร ก่อนลงมือปฏิบัติการวิจัย ผู้เกี่ยวข้องควรรวมพลังกันจัดทำตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการปฏิบัติการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โดยใช้การวิจัยและพัฒนาขึ้น เพื่อช่วยให้ผู้ร่วมงานทุกฝ่ายได้มองเห็นภาพที่คาดหวังจากการปฏิรูปตรงกัน ซึ่งสภาพหรือลักษณะดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือชี้แนวทางในการกำหนดและจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยให้เกิดสภาพที่พึงปรารถนาเหล่านั้น นอกจากนั้น ยังเป็นเครื่องมือให้ผู้ดำเนินการทุกฝ่ายสามารถประเมินตนเองได้ว่า ตนได้ดำเนินการไปสู่สภาพของความสำเร็จนั้นได้มากน้อยเพียงใด ตัวบ่งชี้ความสำเร็จที่ได้พัฒนาร่วมกันนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการประเมินโครงการที่ทำ ผู้ประเมินโครงการสามารถใช้เป็นหลักในการจัดทำเครื่องมือวัดผลที่เกิดขึ้น รวมทั้งการสร้างเกณฑ์การประเมินที่จะตามมา เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปและประเมินผลงานทั้งหมด การดำเนินการในขั้นนี้ จึงเป็นสิ่งสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อโรงเรียน ช่วยให้โรงเรียนมีความพร้อมทั้งในด้านการประเมินภายในและการประเมินภายนอก

10. ขั้นปฏิบัติการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อมีแผนปฏิบัติการวิจัยเสร็จเรียบร้อยแล้ว คณะครูรวมทั้งผู้บริหาร และนักวิจัยภายนอกก็เริ่มปฏิบัติการตามแผน ซึ่งได้แก่

คณะครู

- ◆ จัดทำแผนการสอนสาระต่างๆ โดยใช้วิธีการที่กำหนดไว้ (D1) ในการศึกษาวิจัย (ตัวแปรต้น) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สาระและบรรลุวัตถุประสงค์ของการสอน รวมทั้งเกิดการเรียนรู้ตามจุดเน้น (ตัวแปรตาม) ที่กำหนด
- ◆ สร้างเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลเส้นฐาน (baseline data) ที่ต้องการใช้ในการเปรียบเทียบผลระหว่างก่อนและหลังการสอนตามวิธีการที่กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นการเรียนรู้ที่เป็นจุดเน้นของโรงเรียน
- ◆ ปฏิบัติการจัดการเรียนการสอน (R1) และบันทึกหลังสอนสรุปผลการจัดการเรียนการสอน ปัญหา อุปสรรค และสะท้อนความคิดเกี่ยวกับผลการปฏิบัติ
- ◆ อาจนำประเด็นปัญหาจากการบันทึกหลังสอน หรือ ความคิดใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นมา ทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเรื่องย่อยๆ (Classroom action research) เพื่อแก้ปัญหาผู้เรียนบางคน บางกลุ่ม หรือ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งชั้นต่อไป
- ◆ นำข้อมูลจากการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่กำหนด รวมทั้งจากงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเรื่องย่อยๆ ที่ได้ทำไว้มาวิเคราะห์ สรุปผล และปรับปรุงวิธีการใช้ (D2) เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินระยะต่อไป

ผู้บริหาร

- ◆ ปฏิบัติการตามแผนในงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่
 - การจัดปัจจัยเกื้อหนุน
 - การจัดระบบนิเทศภายใน
 - การประสานสัมพันธ์กับชุมชน
 - การประเมินโครงการ
- ◆ ดำเนินการวิจัยในประเด็นปัญหาที่สนใจ
- ◆ เก็บรวบรวมข้อมูล
- ◆ วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

นักวิจัยภายนอก/หัวหน้าโครงการ

- ◆ ปฏิบัติการตามแผนงานเพื่อช่วยพัฒนาผู้บริหาร และคณะครู ให้สามารถดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ
- ◆ ดำเนินการวิจัยในประเด็นปัญหาที่สนใจ
- ◆ เก็บรวบรวมข้อมูล
- ◆ วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

11. ขั้นตอนประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ควรมีการจัดทำแผนการประเมินไว้ก่อน เนื่องจากเป็นงานที่ต้องทำเป็นระยะๆ และต้องมีการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้ดำเนินการอาจเป็นผู้บริหาร หรือกลุ่มครูที่มีความสามารถในการดำเนินการประเมินโครงการจะสามารถดำเนินการไปได้ดี หากโรงเรียนมีตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนที่ชัดเจนดังได้กล่าวไว้ในขั้นที่ 9

การประเมินโครงการ โดยทั่วไปจะพิจารณาจากเกณฑ์ 3 ด้าน ด้านองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย (knowledge) ด้านกระบวนการวิจัย (inquiry methodology) และด้านประโยชน์ของผลการวิจัย (utility) เนื่องจากโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ ทั้งโรงเรียนนี้ มุ่งให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้พัฒนาระบบการเรียนรู้ของตน ให้เป็นผู้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิต ดังนั้นการประเมินโครงการจึงจำเป็นต้องดูผลที่เกิดขึ้นทั้งในแง่ผลผลิตโดยตรง (outcome) และผลกระทบ (impact) ที่เกิดขึ้นแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่

- 1) ผลของโครงการวิจัยที่มีต่อกลุ่มนักเรียน เป็นการศึกษาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนของครู และการส่งเสริมจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
- 2) ผลของโครงการวิจัยที่มีต่อกลุ่มครู/นักวิจัย เป็นการศึกษาผลที่เกิดขึ้นทั้งในด้านสมรรถภาพ ความรู้ความเข้าใจ และกระบวนการเรียนรู้ของครูที่เกิดขึ้นจากการทำงานแบบรวมพลัง
- 3) ผลของโครงการวิจัยที่มีต่อผู้บริหารและโรงเรียน เป็นการศึกษาถึงผลการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนและผู้บริหารจากการดำเนินงานโครงการ
- 4) ผลของโครงการวิจัยที่มีต่อผู้ปกครองและชุมชน เป็นการศึกษาถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครองและชุมชนในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน

12. ขยายผล

การดำเนินการวิจัยและพัฒนา มีกระบวนการสำคัญ 2 ขั้นตอนคือ กระบวนการวิจัย และกระบวนการพัฒนา ซึ่งในแต่ละกระบวนการมีการปฏิบัติงานที่เป็นวงจร P-D-C-A ต่อเนื่องมาเรื่อยๆ กระบวนการวิจัย และกระบวนการพัฒนา มีการดำเนินการเป็นระยะๆ เช่น

จาก $R_1 \rightarrow D_1 \rightarrow R_2 \rightarrow D_2 \rightarrow R_3 \rightarrow D_3 \dots\dots\dots$
 หรือจาก $D_1 \rightarrow R_1 \rightarrow D_2 \rightarrow R_2 \rightarrow D_3 \rightarrow R_3 \dots\dots\dots$

ระยะการดำเนินการ จะมีระยะขึ้นกับผลการปฏิบัติ โรงเรียนบางแห่ง อาจดำเนินการมาได้ถึง D_2 และพอใจในผลที่เกิดขึ้น คิดว่า สามารถขยายการเรียนรู้ให้ผู้อื่นได้ ในขณะที่

บางโรงเรียนพบว่าผลที่ได้รับยังไม่น่าพอใจ หรือยังรู้ไม่มั่นใจพอ ควรทำต่อไปอีกระยะหรือ 2 ระยะ เป็น $D_3 \rightarrow R_3$ หรือ $D_4 \rightarrow R_4$ ก็ได้

เมื่อบุคลากรของโรงเรียนมีความพึงพอใจและมั่นใจในผลของการศึกษาวิจัย และคิดว่าวิธีการ/แนวทาง/นวัตกรรม ที่ตนได้พัฒนามาเป็นลำดับ มีคุณภาพเพียงพอสำหรับการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนแล้ว ควรจะดำเนินการวางแผนการขยายผลการเรียนรู้สู่โรงเรียน/บุคลากรอื่นๆ เพื่อช่วยให้บุคลากรและโรงเรียนอีกจำนวนมาก ได้รับประโยชน์จากการศึกษาวิจัย และการเรียนรู้ของตน อันเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาศึกษาของประเทศไทย ในภาพรวม ประสพการณ์ที่โรงเรียนแต่ละแห่งได้รับจากการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนมาตั้งแต่ต้นจนประสบผลสำเร็จ คงจะช่วยให้โรงเรียนสามารถวางแผนและกลยุทธ์ในการขยายผลการเรียนรู้และการปฏิบัติของตนได้ ซึ่งกลยุทธ์ในการขยายผลคงมีหลากหลายวิธีตามสภาพ ลักษณะ ปัญหา และข้อจำกัดของโรงเรียนทั้งที่เป็นผู้ขยายผล และผู้รับการขยายผล

13. ชั้นเขียนรายงาน

หลังจากที่ได้มีการดำเนินการตั้งแต่ขั้นแรกมาจนถึงขั้นขยายผลสำเร็จแล้ว ทุกฝ่ายควรมีการเขียนรายงาน เพื่อนำเสนอกระบวนการและผลที่เกิดขึ้นจากการศึกษาวิจัย อันจะเป็นองค์ความรู้ของการเรียนรู้ต่อไป เนื่องจากกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน มีบุคลากรร่วมดำเนินงานหลายฝ่าย จึงควรมีรายงานที่สะท้อนผลการปฏิบัติของหลายฝ่าย ดังนี้

รายงานการวิจัยของครู : ครูแต่ละคนอาจเขียนรายงานการวิจัยและพัฒนา และการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของตน ในส่วนที่ตนทำและโรงเรียนนำงานวิจัยของคณะครูมาสังเคราะห์ เป็นรายงานของครูในระดับโรงเรียน

รายงานการวิจัยของผู้บริหาร : ผู้บริหารเขียนรายงานการบริหารจัดการในด้านต่างๆ ได้แก่ การจัดปัจจัยสนับสนุน การจัดระบบนิเทศภายใน การประสานสัมพันธ์ในชุมชน และการศึกษาวิจัยในประเด็นปัญหาที่ตนสนใจ

รายงานการวิจัยของนักวิจัยภายนอก : นักวิจัยภายนอกโรงเรียนที่เข้ามาร่วมช่วยเหลือและเรียนรู้กับโรงเรียน เขียนรายงานการพัฒนาครูและผู้บริหาร และการศึกษาวิจัยในประเด็นปัญหาที่ตนสนใจ

รายงานการวิจัยระดับโรงเรียน : รายงานนี้เกิดจากการสังเคราะห์แผนงานการวิจัยของครูระดับโรงเรียน ของผู้บริหาร และของนักวิจัยภายนอก เพื่อให้เห็นองค์ความรู้ในภาพรวม

รายงานการวิจัยระดับโครงการ : หัวหน้าโครงการซึ่งอาจดูแล โรงเรียนมากกว่า 1 โรงเรียน จำเป็นต้องนำรายงานการวิจัยระดับโรงเรียนของโรงเรียนต่างๆ มาสังเคราะห์เป็นรายงานระดับโครงการ

การเขียนรายงานการวิจัยและพัฒนา มีหลายรูปแบบแล้วแต่ทางโรงเรียนจะพิจารณา ร่วมกันว่าจะเขียนรายงานในลักษณะใด เช่น (นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช, 2544)

1. การเขียนรายงานวิจัยแบบเป็นทางการ ประกอบด้วย 5 บทดังนี้

บทที่ 1 บทนำ (ปัญหาและความจำเป็นในการวิจัย)

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล

* บรรณานุกรม

* ภาคผนวก

2. การเขียนรายงานแบบไม่เป็นทางการ

แบบที่ 1 การเขียนรายงานตามขั้นตอนการทำงาน

บทที่ 1 การวางแผน (P)

- การศึกษาค้นคว้าแนวทางแก้ปัญหา

- การตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหา

บทที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (D)

บทที่ 3 การตรวจสอบ (C)

บทที่ 4 การสรุปวิธีการดำเนินงาน (A)

แบบที่ 2 การเขียนรายงานวิจัยแบบฟรีแมน

บทที่ 1 ภูมิหลังของโรงเรียน

บทที่ 2 ปัญหาและความจำเป็นในการวิจัย

บทที่ 3 การวางแผนการวิจัย

บทที่ 4 การปฏิบัติการ

บทที่ 5 สรุป

แบบที่ 3 การเขียนรายงานตามปฏิบัติการ

บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญ

บทที่ 2 วัตถุประสงค์ของการวิจัยและกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการ

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผลการวิเคราะห์

บทที่ 5 การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ขั้นตอนการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เสนอมาข้างต้น ถือเป็นงานที่ทั้งมากและยากสำหรับโรงเรียนในการปฏิบัติ แต่ในความเป็นจริงแล้ว การดำเนินงานดังกล่าวเป็นการทำทีละขั้นซึ่งในแต่ละขั้นต้องใช้เวลาพอสมควร ดังนั้น หากโรงเรียน/สถานศึกษามีการดำเนินการทีละขั้นตอนแล้วจะดูไม่ยุ่งยากนัก แต่แน่นอนว่า การปฏิรูปที่เป็นการปรับเปลี่ยนอย่างเป็นระบบและอย่างมีคุณภาพจำเป็นต้องใช้เวลา เพราะจำเป็นต้องประสานงานและประสานสัมพันธ์หลายฝ่าย ซึ่งถ้าสามารถทำให้เกิดขึ้นได้และเกิดขึ้นได้ดีแล้ว ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจะเป็นไปอย่างมั่นคงและกว้างขวางสำหรับข้อมูลในรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการและการดำเนินงานตามกระบวนการดังกล่าว ผู้สนใจสามารถติดต่อศึกษาได้ที่สำนักงานโครงการ วพร. ตึก 3 ชั้น 6 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปขั้นตอนการดำเนินงานตามที่กล่าวมามีดังนี้

ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาเพื่อ ปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

ขั้นตอนเสนอแนะในการดำเนินการวิจัยและพัฒนาในระดับโรงเรียน
เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ตามแนวของชุดโครงการ วพร.

ขั้นที่ 1	ขั้นการแสวงหาพันธมิตรในการปฏิรูปและจัดตั้งคณะวิจัย
ขั้นที่ 2	ขั้นการสร้างความตระหนักและความเข้าใจในการปฏิรูปการเรียนรู้
ขั้นที่ 3	ขั้นการสำรวจสภาพของปัญหาของโรงเรียนและกำหนดประเด็นการเรียนรู้ที่เป็นจุดเน้นในการปฏิรูป
ขั้นที่ 4	ขั้นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการเรียนรู้ที่เป็นเป้าหมายของโรงเรียนในการปฏิรูป
ขั้นที่ 5	ขั้นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการ/แนวทาง/นวัตกรรมที่นำมาใช้ในการพัฒนา/ปฏิรูปการเรียนรู้
ขั้นที่ 6	ขั้นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา และการวิจัยปฏิบัติการ
ขั้นที่ 7	ขั้นการกำหนดยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปทั้งโรงเรียน
ขั้นที่ 8	ขั้นการกำหนดแผนงานวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน
ขั้นที่ 9	ขั้นการพัฒนาตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน เกณฑ์การประเมินและเครื่องมือการประเมิน
ขั้นที่ 10	ขั้นการปฏิบัติการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล
ขั้นที่ 11	ขั้นการประเมินโครงการ
ขั้นที่ 12	ขั้นการขยายผล
ขั้นที่ 13	ขั้นการเขียนรายงาน

สรุป

การปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จได้อยู่ที่การร่วมมือร่วมใจพัฒนาไปด้วยกันของบุคลากรทั้งโรงเรียนโดยผ่านกระบวนการพัฒนาทั้งโรงเรียนที่กล่าวไว้เบื้องต้น ในขณะที่ครูวางแผนงานวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน ฝ่ายผู้บริหารมีการวางแผนบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการ บุคลากรและการจัดปัจจัยพื้นฐานต่างๆ ที่เอื้อต่อการดำเนินงานของครูและพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา หมวด 4 จากผลงานวิจัยเรื่อง “พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียน : การศึกษาพหุกรณี” ทิศนา ขัมมณี และคณะ (2544) ได้วิเคราะห์หัวข้อที่ ความสำเร็จของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนสรุปได้ดังนี้

1. การจัดและพัฒนาปัจจัยต่างๆ ให้เอื้อต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนได้แก่

1.1 ด้านผู้บริหาร ควรมีลักษณะดังนี้

- 1) ให้ความสำคัญของงานบริหาร เป็นการพัฒนาของโรงเรียน
- 2) มีความตั้งใจในการพัฒนาเพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3) มีความสามารถทั้งด้านการคิดและการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง
- 4) มีประสบการณ์และสามารถแสวงหาปัจจัยสนับสนุน
- 5) มีความกล้าในการตัดสินใจ กล้าเสี่ยงเพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น
- 6) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นประชาธิปไตยและเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน

1.2 ด้านยุทธวิธีในการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ได้แก่

- 1) การส่งเสริมการเรียนรู้ของครู
- 2) การส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนา
- 3) การมีแนวทางเป็นจุดร่วมในการพัฒนา
- 4) การนิเทศภายในอย่างเป็นกัลยาณมิตร

1.3 ด้านการบริหารจัดการ การบริหารจัดการทรัพยากรต่างๆ ให้เอื้อต่อการปรับเปลี่ยน เช่น ด้านสภาพแวดล้อม สถานที่ สื่อ แหล่งเรียนรู้ การใช้ระบบ ข้อมูลสารสนเทศ การนิเทศ กำกับติดตามงานและระบบการประเมิน เป็นต้น

1.4 ด้านครู

- 1) ปรับเปลี่ยน แนวคิด และพฤติกรรมการสอน
- 2) มีเจตคติที่ดีต่อผู้บริหารและโรงเรียน
- 3) มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้

4) มีมนุษยสัมพันธ์และความเป็นกัลยาณมิตรกับผู้ร่วมงานและเป็นผู้ให้ความร่วมมือในการทำงาน

5) มีการพัฒนาตนเองได้รับการพัฒนาให้เรียนเร็วอยู่เสมอ

6) เตรียมการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดีโดยนำความรู้ที่ได้เรียนรู้จากการพัฒนาตนเองได้รับการพัฒนามาทดลอง

7) นำผลที่เกิดจากการพัฒนามาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

1.5 ด้านนักเรียน เป็นเป้าหมายของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะใฝ่รู้เป็นธรรมชาติ นักเรียนจะมีการปรับตัวไปกับการเปลี่ยนแปลงของครู ความเป็นกัลยาณมิตรของครู และสภาพแวดล้อม ทั้งในห้องเรียน/นอกห้องเรียน ในบริเวณโรงเรียน

1.6 ด้านผู้ปกครองและชุมชน ทางโรงเรียนสามารถสร้างความเข้าใจในการทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน สื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รู้ข่าวสารของโรงเรียนสร้างความสัมพันธ์และเครือข่ายครู ผู้ปกครองและชุมชน จะช่วยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ทั้งด้านความรู้ภูมิปัญญาและทรัพยากร

2. การดำเนินการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาดังๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่

2.1 ด้านผู้บริหาร คุณสมบัติที่เป็นอุปสรรค

- การไม่ใส่ใจ ไม่สนใจที่จะพัฒนาโดยเฉพาะงานวิชาการ
- ขาดความเข้าใจในเรื่องการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้
- ขาดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหาร ครู และชุมชน
- ขาดความเป็นประชาธิปไตยในการบริหารงาน
- ขาดความยุติธรรม

2.2 ด้านโรงเรียน

- ขาดผู้รู้ แหล่งข้อมูลและวิทยากรที่จะให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องที่ต้องการ
- ขาดปัจจัยเกื้อหนุนที่จำเป็นและเพียงพอต่อการพัฒนา

2.3 ด้านครู

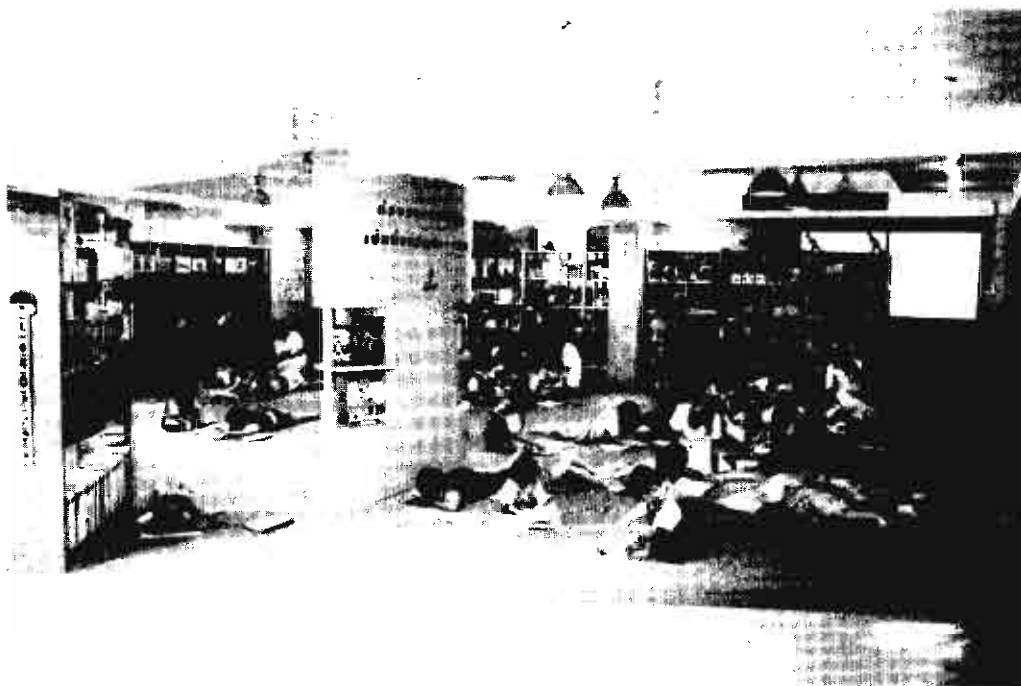
- ขาดความเข้าใจที่กระจ่างในแนวคิดและการปฏิบัติต่างๆ รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- ขาดสื่อ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอน

2.4 ด้านผู้เรียน

- ขาดความรู้และทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ เช่น ทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ คำนวณ และการทำงาน
- ความแตกต่างทางด้านสติปัญญาและความสามารถ

2.5 ด้านผู้ปกครองและชุมชน

- การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาและการเรียนรู้
- ขาดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

ตอนที่

3

กรณีศึกษา 6 โรงเรียน

โดยรพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์และคณะ*

กรณีศึกษา 6 โรงเรียน

1. พยุหะวิทยา (โรงเรียนเอกชนการกุศล) จ.นครสวรรค์
2. เรยีนาเซลิวิทยาลัย จ.เชียงใหม่
3. รวมนมิตรวิทยา จ.นครราชสีมา
4. มารีย์วิทยา จ.นครราชสีมา
5. พลัฒ์พลาศิริ จ.นนทบุรี
6. พณิชยการราชดำเนิน กทม.

*คณะประกอบด้วย ศิริชัย โยโกตะ และชวนพิศ เกิดเจริญ

โรงเรียนพยุหะวิทยา จังหวัดนครสวรรค์

สภาพโรงเรียน

โรงเรียนพยุหะวิทยา จังหวัดนครสวรรค์ เป็นโรงเรียนเอกชนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียน 2,077 คน

วิสัยทัศน์

โรงเรียนมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนให้มีการพัฒนาทั้งสติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม สุขภาพและจิตใจให้มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณค่าต่อสังคม โรงเรียนมุ่งพัฒนาระบบการเรียนรู้ในลักษณะการศึกษาที่ไร้พรมแดน ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย พัฒนาอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการให้เอื้ออำนวยต่อการจัดระบบการเรียนการสอน

วัตถุประสงค์ของการดำเนินการ

2.1 เพื่อพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และความสนใจในการเรียน

2.2 เพื่อพัฒนาผู้บริหารให้สามารถจัดปัจจัยเกื้อหนุน ได้แก่ การบริหารวิชาการและจัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาการนิเทศภายใน การพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งการประเมินความสำเร็จโครงการ

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาระบบการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูและนักวิจัยภายนอก เพื่อใช้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

2.4 เพื่อศึกษาพัฒนาการของการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูและการส่งผลต่อการพัฒนาการสอนของครู

2.5 เพื่อศึกษารูปแบบ กระบวนการ วิธีการและเทคนิคการขยายผลการปฏิบัติการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนไปยังโรงเรียนอื่นๆ

การตั้งคำถามตามวัตถุประสงค์

ข้อที่ 2.1

- 1) ครูจะพัฒนาความรู้เรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างไร
- 2) การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายส่งผลต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญได้อย่างไร

3) จะพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอย่างไรที่จะส่งผลต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

4) ครูจะมีวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญได้อย่างไร

5) การวิจัยในชั้นเรียนจะส่งผลต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญและมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจในการเรียนของนักเรียนได้อย่างไร

ข้อที่ 2.2

1) ผู้บริหารจะใช้วิธีการใดที่จะสามารถพัฒนาครูให้มีความรู้ในเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน

2) ผู้บริหารจะบริหารงานวิชาการและจัดปัจจัยเกื้อหนุนในรูปแบบใดที่จะส่งผลต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

3) ผู้บริหารจะใช้กระบวนการนิเทศแบบใดในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

4) วิธีการใดที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนที่จะส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

5) ผู้บริหารจะทราบได้อย่างไรว่าการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ประสบผลสำเร็จ

ข้อที่ 2.3

1) นักวิจัยภายนอกสามารถช่วยและเรียนรู้ร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนและครูในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญได้อย่างไรบ้างและได้ผลอย่างไร

ข้อที่ 2.4

1) พัฒนาการของครูในด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนมีลักษณะเป็นอย่างไรและส่งผลต่อการพัฒนาการสอนอย่างไร

ข้อที่ 2.5

1) มีรูปแบบใดบ้างในการขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนไปยังโรงเรียนอื่นๆ

2) มีกระบวนการใดบ้างในการขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนไปยังโรงเรียนอื่นๆ

3) มีวิธีการและเทคนิคอะไรบ้างที่สามารถนำมาใช้ในการขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนไปยังโรงเรียนอื่นๆ

เป้าหมายในการพัฒนา

- 1) นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ร้อยละ 80 ได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ จิตใจและสังคมเหมาะสมกับวัย
- 2) นักเรียนระดับประถมศึกษา ร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเป็นไปตามเกณฑ์ของโรงเรียน
- 3) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเป็นไปตามเกณฑ์การวัดประเมินผลตามหลักสูตรมัธยมศึกษา
- 4) นักเรียนทุกคนมีคุณธรรม จริยธรรม มีสัมมาคารวะ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสิ่งแวดล้อม
- 5) นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาความสามารถพิเศษตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
- 6) นักเรียน ร้อยละ 70 มีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและมีความรู้พื้นฐานการใช้คอมพิวเตอร์ได้เหมาะสมกับวัย
- 7) ครู ร้อยละ 70 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง
- 8) โรงเรียนมีอาคารสถานที่และบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้
- 9) โรงเรียนระบบการบริหารงานธุรการ การเงิน อย่างมีระเบียบแบบแผนสามารถตรวจสอบได้
- 10) บุคลากรในโรงเรียนทุกคนมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับชุมชน มีการพัฒนาเต็มศักยภาพมีคุณธรรม จริยธรรม

กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียน

กิจกรรม	ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545
1. แผนปฏิบัติงานของผู้บริหาร - จัดทำโครงการพัฒนาครู - พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ - พัฒนาสื่อการเรียนการสอน - จัดปัจจัยเกื้อหนุน - สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน - ประเมินผล	27 สิงหาคม 2545 สิงหาคม - พฤศจิกายน 2545 สิงหาคม - พฤศจิกายน 2545 สิงหาคม - พฤศจิกายน 2545 ระยะที่ 2 พฤศจิกายน 2545
2. แผนปฏิบัติงานของครู - ครูได้รับการพัฒนาในเรื่องกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการพัฒนาการวัด และการประเมินผลตามสภาพจริง - จัดทำแผนการวิจัยในชั้นเรียน - สรุปผลและเขียนรายงาน	สิงหาคม - พฤศจิกายน 2545 พฤศจิกายน 2545 พฤศจิกายน 2545
3. แผนปฏิบัติงานของนักวิจัยภายนอก - ประเมินสมรรถภาพครู - ศึกษาพัฒนาการของครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน - ประเมินตรวจสอบ - ประชุมวางแผนการใช้ผลการประเมิน - ศึกษาพัฒนาการของการทำวิจัยในชั้นเรียน	27 สิงหาคม 2545 สิงหาคม - พฤศจิกายน 2545 สิงหาคม - พฤศจิกายน 2545 ระยะที่ 2 ระยะที่ 2

การดำเนินกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง

1. ผู้บริหาร

1.1 เมื่อโรงเรียนได้รับการพิจารณาให้เข้าร่วมโครงการฯ ผู้บริหารโรงเรียนร่วมกับนักวิจัยภายนอกได้ชี้แจงการดำเนินงานโครงการหลังจากได้จัดทำสัญญาทูลให้แก่คณะผู้บริหารโครงการเพื่อวางแผนแนวทางในการ

- แต่งตั้งคำสั่งคณะกรรมการฯ
- การนิเทศภายใน
- การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ
- การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- การพัฒนาบุคลากร
- การประชาสัมพันธ์
- การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

โดยมอบหมายผู้รับผิดชอบในแต่ละภารกิจชัดเจน และกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการในแต่ละระยะ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการกำหนดภารกิจและระยะเวลาในการดำเนินการ

รายการ	ระยะที่ 1	ระยะที่ 2	ระยะที่ 3	ระยะที่ 4
แต่งตั้งคำสั่งคณะกรรมการฯ	→			
การนิเทศภายใน		→		→
การพัฒนาระบบ MIS		→		→
การวัดและประเมินผล		→		→
การพัฒนาบุคลากร		→		→
การประชาสัมพันธ์		→		→
การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน		→		→

1.2 จัดทำแผนปฏิบัติงานของผู้บริหาร

1.3 จัดทำแผนการประเมินโครงการ

1.4 จัดทำโครงการพัฒนาบุคลากรโดยมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบจัดทำโครงการพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียนรวมทั้งกำหนดรายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนา

1.5 ชี้แจงโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนแก่ครูทุกคนในโรงเรียนเพื่อทำความเข้าใจร่วมกัน

1.6 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

1.7 พัฒนาวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

1.8 พัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

1.9 ขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้ที่โรงเรียนไปยังโรงเรียนอื่น โดยโรงเรียนที่เป็นเครือข่ายร่วมพัฒนา คือ โรงเรียนอนุบาลพยุหะคีรี (วัดพระปรารักษ์เหลือง) อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์ รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนที่สนใจจะเข้าร่วมประชุมจัดส่งบุคลากรร่วมการประชุมสัมมนาในทุกครั้งที่มีการพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียน

2. ครู

ครูทุกคนเข้ารับการพัฒนาโดยผู้บริหารและคณะกรรมการฝ่ายวิชาการและศึกษานิเทศก์/ ผู้วิจัยภายนอกเป็นผู้จัด ให้ความรู้ในเรื่องความคิดรวบยอดของโครงการ กรอบความคิดในการปฏิรูปการเรียนรู้การวิจัยในชั้นเรียนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย การพัฒนาสื่อการสอน การวัดและประเมินผลแนวใหม่ จิตวิทยาในการประเมินชั้นเรียน การจัดทำแผนการวิจัยในชั้นเรียน

3. นักวิจัยภายนอก/ศึกษานิเทศก์

- สำรวจสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวครู นักเรียนในโรงเรียน
- ประเมินสมรรถภาพครู
- ให้ความรู้ (เป็นวิทยากร) เพื่อพัฒนาครูในโรงเรียน และเก็บข้อมูลในการประเมินผลการพัฒนาทุกครั้ง
- แจ้งผลการพัฒนาของครูในโรงเรียนให้ทราบทุกครั้ง

ผลที่เกิดตามวัตถุประสงค์

การดำเนินการวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันทั้งในระดับแนวราบ หมายถึง คณะครู และในแนวดิ่ง หมายถึง สายบังคับบัญชา เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรทุกคนภายในโรงเรียน/นอกโรงเรียน (ชุมชนด้วย) ทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องเกิดการตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญในการทำงานร่วมกัน

(ผู้วิจัยภายนอก : นางสาวกุลชลี จงเจริญ นักวิชาการ 8 สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม เขตการศึกษา 6 และคณะผู้บริหารหลักของโครงการ)

โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่

สภาพโรงเรียน

โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 2,400 คน คณะครู/ผู้บริหาร 150 คน เน้นการสอนศาสนา จริยศึกษา

วิสัยทัศน์

โรงเรียนเรยีนาเชลีวิทยาลัย มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถเต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล รู้เท่าทันสังคมโลก เป็นคนดี มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่า และศักดิ์ศรีของความเป็นไทย ดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข บนพื้นฐานของความรักและรับใช้ตามจิตตารมณ์ของคณะอัครสุลิน

วัตถุประสงค์ในการดำเนินการ

เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียนโดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทั้งโรงเรียน ในมิติเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนและการสนับสนุนส่งเสริมจากนักวิชาการ

การตั้งคำถามตามวัตถุประสงค์

ครู

ครูจะพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียนและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมได้อย่างไร

ผู้บริหาร

จะบริหารจัดการให้ครูมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการคิดและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมากขึ้นได้อย่างไร

การปฏิบัติงานตามแผน

การพัฒนาหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอน

1. ประชุมกลุ่มเพื่อศึกษาแนวทางในการจัดทำหลักสูตรที่พัฒนากระบวนการคิด
2. ประชุมกลุ่มร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และการพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียน

ผลที่เกิดตามวัตถุประสงค์

1. ครูได้พัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียน และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยการประชุมและได้ข้อสรุปจากครู จำนวน 135 คน ถึงแนวทางในการจัดทำหลักสูตรที่พัฒนากระบวนการคิดที่เกิดผลกับครู คือ มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำ

หลักสูตรที่เน้นกระบวนการคิดและครูมีความต้องการให้โรงเรียนจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนานักเรียนให้เกิดกระบวนการคิดตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2. ครูได้จัดทำแผนการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดให้มีประสิทธิภาพได้ในระดับหนึ่ง โดยได้ร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งเกิดผล คือ ครูได้รับความรู้และประสบการณ์ในการทำหลักสูตรขั้นพื้นฐานมาปรับให้เหมาะสมกับสภาพพื้นฐานของนักเรียน แหล่งการเรียนรู้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังโดยเน้นกระบวนการคิด ครูได้จัดทำแผนการเรียนรู้ในรายวิชาของตนตลอดจนการจัดทำสื่อประกอบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการคิด จึงทำให้ครูมีความรู้และประสบการณ์ในการจัดทำแผนการเรียนรู้ และสื่อประกอบการสอนที่เน้นกระบวนการคิด ได้แผนการเรียนรู้ จำนวน 103 แผน และได้สื่อการเรียนการสอนจำนวน 103 รายการ นอกจากนี้ครูได้ประชุมแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับแผนการเรียนรู้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง จึงได้แนวคิดในการพัฒนาแผนการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดอย่างหลากหลายและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

3. ครูได้จัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยให้นักเรียนพัฒนากระบวนการคิดได้โดยครูปฏิบัติการสอนตามหลักแผนการเรียนรู้ที่วางไว้พัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียนมากยิ่งขึ้น คนละ 1 แผน และมีการประเมินผลการใช้แผน นอกจากนี้ได้ประชุมแลกเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครูรู้จุดเด่นและข้อบกพร่องของแผน ซึ่งได้แผนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นจำนวน 10 แผน

4. ครูสอนตามแผนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนากระบวนการคิด ซึ่งได้ประเมินผลการเรียนรู้ด้านการคิดของนักเรียนมาเครื่องมือที่โรงเรียนสร้างขึ้น และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ครูได้ทราบถึงความสามารถด้านการคิดของนักเรียน พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และประถมศึกษาปีที่ 4 มีความสามารถด้านการคิดมากกว่าร้อยละ 70 นักเรียนที่มีความสามารถด้านการคิดตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายวิชาในกลุ่มสาระสังคมศึกษา 1 รายวิชาจากการวัด 2 รายวิชา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 รายวิชาในกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ภาษาต่างประเทศ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวมเป็น 7 รายวิชา จาก 20 รายวิชา

(ผู้วิจัยภายนอก : นายสุชิน นามจันทร์ลักษณ์ ศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ประจำเขตการศึกษา 8)

โรงเรียนรวมมิตรวิทยา จังหวัดนครราชสีมา

สภาพโรงเรียน

โรงเรียนรวมมิตรวิทยา จังหวัดนครราชสีมา เป็นโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ชั้นอนุบาลปีที่ 1 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 2,728 คน ครู และผู้บริหาร 97 คน โรงเรียนได้รับรางวัลพระราชทานประจำจังหวัด ลำดับที่ 1 และได้รับรางวัลพระราชทานประจำเขต ลำดับที่ 2

วิสัยทัศน์

โรงเรียนรวมมิตรวิทยา มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เน้นความเป็นเลิศด้านวิชาการ จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด ส่งเสริมพัฒนาทักษะกระบวนการคิดปฏิบัติ รักการอ่าน ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความคิดสร้างสรรค์ รู้เท่าทันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แก้ปัญหา อย่างมีประสิทธิภาพ เปี่ยมล้นคุณธรรม เลิศล้ำ พละนามัย ห่างไกลยาเสพติด ผลิذنวัตกรรมที่ทันสมัย ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม พร้อมพัฒนาตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน
2. เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการ การจัดปัจจัยเกื้อหนุน การนิเทศภายใน การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนและการประเมินโครงการของผู้บริหาร
3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนและการวิจัยให้แก่ครูผู้สอน
4. เพื่อศึกษารูปแบบ กระบวนการ วิธีการและเทคนิคการขยายผลการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนไปยังโรงเรียนอื่นๆ

การตั้งคำถามตามวัตถุประสงค์

ครู

1. ครูจะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานได้อย่างไร
2. จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานได้อย่างไร ด้วยวิธีการอะไร
3. การจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานจะเกิดผลอย่างไร

ผู้บริหาร

1. จะพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจในการเรียนการสอนแบบโครงงานอย่างไร
2. จะใช้กระบวนการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนอย่างไร
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานจะให้ผลต่อครูและนักเรียนอย่างไร
4. ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนและโรงเรียนได้อย่างไร

เป้าหมายในการพัฒนา

1. การพัฒนาหลักสูตร/การจัดการเรียนการสอน
 - อบรมครู อนุบาลปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีความรู้ในเรื่องหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตร
2. วิเคราะห์/พัฒนาหลักสูตร
 - ประชุมครู อนุบาลปีที่ 1-มัธยมศึกษาปีที่ 3 เชิงปฏิบัติการวิเคราะห์หลักสูตร
3. จัดทำแผนการเรียนรู้
 - ประชุมครูให้มีความรู้การสอนแบบโครงงาน
 - ประชุมเชิงปฏิบัติการเขียนแผนการสอนแบบโครงงาน
 - การผลิตสื่อการเรียนการสอน

ผลการดำเนินงาน

1. **ผู้บริหาร** มีความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ในการพัฒนาครู ให้มีความรู้ความเข้าใจ โดยจัดประชุมปฏิบัติการตามแผนและเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง
2. **ครูผู้สอนเปลี่ยนวิธีสอนโดย**
 - 2.1 ด้านการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
 - 2.2 ด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในบทเรียน แลกเปลี่ยนความรู้กันตลอดจนใช้สื่ออุปกรณ์เพื่อจูงใจผู้เรียนให้มีปฏิสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก
 - 2.3 ด้านการใช้กระบวนการและผลงาน ให้โอกาสผู้เรียนมีส่วนร่วมเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน ผู้เรียนได้วิเคราะห์สาระที่เรียนช่วยให้ผู้เรียนสรุปเนื้อหาและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงอยู่ในระดับสูง
 - 2.4 ด้านการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ให้โอกาสผู้เรียนฝึกระเบียบวินัย การเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ผู้เรียนได้เลือกใช้สื่อ เอกสารอุปกรณ์ด้วยตนเอง
 - 2.5 ด้านการประเมินผล ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานอยู่ในระดับสูง แต่ด้านนักเรียนนำบทเรียนไปประยุกต์ใช้ยังอยู่ในระดับน้อย

3. ด้านผู้เรียน

3.1 ระดับอนุบาล

1) ด้านการพัฒนาศติปัญญาตามแนวของพหุปัญญา (Multiple Intelligence) ในกลุ่มภาษา คณิตศาสตร์ การให้เหตุผล ปฏิสัมพันธ์ ประสาทสัมผัสและการรับรู้ ความจำ ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ อยู่ในเกณฑ์ดีทุกรายการ

2) ด้านร่างกาย การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี

3) ด้านอารมณ์ จิตใจ สังคม พัฒนา การรู้จักตนเองช่วยเหลือตนเอง การอยู่ร่วมกันในสังคม การมีคุณธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในเกณฑ์ดี

4) ด้านทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม โครงการสำรวจตนเองของนักเรียน เช่น การชักชวนเพื่อนเข้ากลุ่ม รู้จักการรอคอย ในการเล่น/ทำงาน พุดคุยร่วมกัน ความคิดเห็นดี แต่รายการช่วยเหลือของ ช่วยเหลือเพื่อนและช่วยเหลือเก็บของเล่น มีระดับต่ำ

3.2 ระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษา

1) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาต่างๆ นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 99.77 ผ่านเกณฑ์ของโรงเรียนมีผลอยู่ในระดับพึงพอใจมาก

2) ด้านสาระโครงการ การตั้งชื่อ ตั้งคำถามสร้างสรรค์ของโครงการชวนให้ติดตาม น่าสนใจแหล่งข้อมูลเหมาะสมกับวิธีการศึกษา วิธินำเสนอผลการศึกษาเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่การตั้งสมมติฐานและวิธีศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

3) ด้านวิธีเสนอผลงาน การเตรียมตัวและความพร้อมของผู้นำเสนอและผู้ร่วมงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงสุด ส่วนการคิดแก้ไขในการทำงานอยู่ในระดับต่ำ

4) ด้านการสำรวจตนเอง นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นกลุ่มอยู่ในระดับความคิดเห็นดีมาก

5) ส่วนระดับความคิดเห็นที่ต่ำสุด คือ พุดคุยเสียงดังเฉพาะในกลุ่ม

(ผู้วิจัยภายนอก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ ตันยะ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, นางสาวมัลลิกา ยวนะเดมีย์ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กทม. นางประนอม เคียนทอง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ประจำเขตการศึกษา 11)

โรงเรียนมารีย์วิทยา จังหวัดนครราชสีมา

สภาพโรงเรียน

โรงเรียนมารีย์วิทยา จังหวัดนครราชสีมา เป็นโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 4,801 คน/ผู้บริหาร 204 คน ได้รับพระราชทานรางวัลชั้นอนุบาล ปี 2543 เน้นการเรียนภาษาอังกฤษโดยมีครูชาวต่างประเทศเป็นผู้สอน

วิสัยทัศน์

มุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง มีคุณภาพชีวิตที่ดี รู้จักใช้ประโยชน์และดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ดำรงชีวิตตามสภาพเศรษฐกิจของสังคมไทย อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียนโดยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
2. เพื่อพัฒนาการบริหาร วิชาการ การจัดปัจจัยเกื้อหนุน การนิเทศภายใน การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการเรียนการสอนของโรงเรียน และการประเมินโครงการของผู้บริหาร
3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอน และการวิจัยให้แก่ครูผู้สอนเพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการ วิธีการและเทคนิคการขยายผล การปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนไปยังโรงเรียนอื่นๆ

การตั้งคำถามตามวัตถุประสงค์

ครู

1. ครูจะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้อย่างไร
2. จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาได้อย่างไร/ด้วยวิธีการอะไร

ผู้บริหาร

1. จะพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจในการเรียนการสอนแบบบูรณาการอย่างไร
2. จะใช้กระบวนการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน อย่างไร

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ จะให้ผลต่อครูและนักเรียนอย่างไร
4. ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนและโรงเรียนได้อย่างไร

แนวการดำเนินงาน

แนวการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เป็นจุดเน้น

1. การจัดอบรมสร้างความรู้ความตระหนักให้กับคณะครูเรื่องหลักสูตร
2. การจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการสอนแบบบูรณาการ
3. การจัดให้มีการวิเคราะห์การพัฒนาหลักสูตร การจัดทำแผนการสอนแบบบูรณาการก่อนดำเนินการสอน
4. การสนับสนุนจากโรงเรียนในเรื่องสื่อการสอน การศึกษาดูงาน การเข้ารับการอบรม
5. การเปิดโอกาสให้ชุมชน และท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน
6. การจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะกระบวนการกลุ่ม

แนวการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

1. จัดให้มีการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้งโรงเรียน
2. โรงเรียนส่งเสริมให้ครูผู้สอนทุกคน ทุกระดับชั้นเรียน จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการพร้อมกันภายในระยะเวลา 1 ปี

แผนการปฏิบัติงาน

1. การพัฒนาหลักสูตร/การจัดการเรียนการสอน
 - 1.1 อบรมครูทุกคน ให้มีความรู้ในเรื่องหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตร
 - 1.2 วิเคราะห์/พัฒนาหลักสูตร
 - ประชุมครูทุกคน เชิงปฏิบัติการวิเคราะห์หลักสูตร
 - 1.3 จัดทำแผนการเรียนรู้
 - ประชุมครูให้ความรู้การสอนแบบบูรณาการ
 - ประชุมเชิงปฏิบัติการเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการ
 - การผลิตสื่อการเรียนการสอน
2. การบริหารจัดการของผู้บริหาร
 - 2.1 ปัจจัยเกื้อหนุน
 - จัดทำโครงการพัฒนาครู/จัดสรรงบประมาณ

2.2 นิเทศภายใน

- ประชุมปรึกษาหารือและแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่นิเทศกำหนดภาระและขอบข่ายงานรับทราบผลการดำเนินงาน

2.3 สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

2.3.1 ประชาสัมพันธ์โครงการ

2.3.2 เชิญชวนผู้ปกครองเข้าร่วมโครงการ

2.4 ประเมินโครงการ

- จัดทำแผนประเมินโครงการพัฒนาครูและจัดให้มีการสังเคราะห์กิจกรรมและสื่อการสอนที่พัฒนาขึ้น

3. การพัฒนาสมรรถภาพบุคลากร

3.1 ประเมินความต้องการ/วางแผนสำรวจความต้องการ

- จัดหาเอกสาร/วิทยากรในโครงการพัฒนาครู

3.2 ปฏิบัติตามแผน

3.3 ประเมิน/ตรวจสอบเข้าร่วมโครงการ

- พัฒนาครูและประเมินความสำเร็จของโครงการ

ผลที่เกิดตามวัตถุประสงค์

โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียน โดยมีประชากรทำการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูทั้งหมดในโรงเรียน จำนวน 215 คน และนักเรียนจำนวน 4,785 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสังเกต แบบสอบถาม และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและร้อยละ

สรุปผล

1. ผู้บริหารได้พัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจในการเรียนการสอนโดยการจัดการประชุม อบรม การปฏิบัติงานเป้าฯ กลุ่ม การให้ความช่วยเหลือ แนะนำ โดยการจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนจัดปัจจัยเกื้อหนุนด้านต่าง ๆ ให้กับครูและการพัฒนาครูให้มีความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้นโดยการศึกษาดูงานและเข้ารับการอบรม
2. ครูทั้งหมดในโรงเรียนร้อยละ 90 มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและมีการวิจัยในชั้นเรียนได้
3. นักเรียน

3.1 ด้านการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สร้างเสริมลักษณะนิสัย การงานพื้นฐานอาชีพและภาษาอังกฤษ ร้อยละ 89.82 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่เกณฑ์ร้อยละ 50

3.2 ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นกลุ่มนักเรียนเป็นผู้คิดเป็นทำงานด้วยกันเป็นไม่ใช่กระบวนการ PDCA และอยู่ร่วมกันเป็นอยู่ในระดับมาก

3.3 ด้านการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียนจากการประเมินตนเอง นักเรียนมีทักษะการทำงานเป็นกลุ่มอยู่ในระดับดีมาก

(ผู้วิจัยภายนอก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบุญ ตันยะ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, นางสาวมัลลิกา ยุวนะเดมิย์ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กทม. และนางประนอม เคียนทอง ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ประจำเขตการศึกษา 11)

โรงเรียนพลับพลาศิริ จังหวัดนนทบุรี

สภาพโรงเรียน

ก่อนที่จะริเริ่มแผนงานพัฒนาระบบบริหารองค์การ โรงเรียนได้ผ่านการพัฒนางานด้านต่าง ๆ มาก่อนแล้วหลายครั้ง การพัฒนาส่วนใหญ่เน้นด้านวิชาการมากกว่าอย่างอื่น การเรียนการสอนระดับอนุบาลของโรงเรียนพลับพลาศิริ เป็นที่รู้จักในแวดวงวิชาการของไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน เป็นระบบที่ใช้กิจกรรมเชิงบูรณาการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นระบบที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ช่วงเวลาขณะนั้นนับเป็นช่วงเวลาที่โรงเรียนประสบความสำเร็จอย่างสูง แต่หลังจากช่วงปี พ.ศ. 2533 จนถึงต้นปี พ.ศ. 2542 ตั้งแต่อาจารย์สุนิตย์ ไรจนรัต ผู้ก่อตั้งโรงเรียน ได้ถึงแก่กรรมลง ผู้บริหารคนใหม่ที่ได้รับช่วงและบริหารต่อมาจนถึงปัจจุบัน ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทำงานขึ้นหลายประการ แต่การพัฒนาได้หยุดชะงักไปชั่วขณะหนึ่ง เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้อาคารเรียนในปี พ.ศ. 2538 ทุกสิ่งทุกอย่างถึงรวมกันก่อให้เกิดสภาพปัญหาอย่างใหม่ที่โรงเรียนต้องนำมาคิดทบทวน

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน :

กระแสความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ในสังคมรอบตัว ชี้นำไปสู่การต้องมีคุณภาพในระดับที่สูงขึ้นในทุกเรื่อง เกิดการแข่งขันกันมากขึ้นในเชิงคุณภาพ อย่างไรก็ตาม คำว่า “คุณภาพ” ยังมีความหมายแตกต่างกันอย่างหลากหลาย ขึ้นอยู่กับความสนใจ ความเข้าใจ และความเชื่อของทั้งผู้ประกอบการและผู้บริโภค ทำให้เกิด “คุณภาพแท้” และ “คุณภาพเทียม” ขึ้นในกระแสดังกล่าว สังคมใดมีประชากรที่มีคุณภาพจำนวนมาก ก็จะเป็นปัจจัยให้เกิดคุณภาพแท้ในองค์ประกอบต่าง ๆ ของสังคมนั้นได้มาก

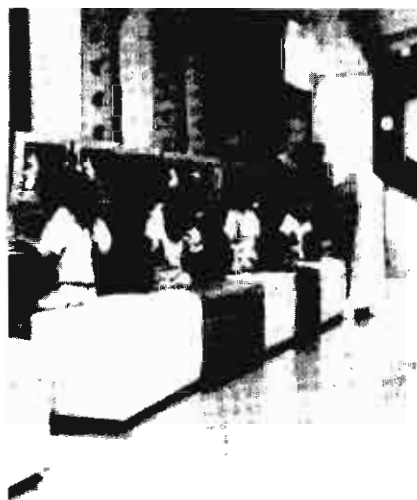
โรงเรียนพลับพลาศิริเล็งเห็นว่า การมี “คุณภาพแท้” เท่านั้นจึงจะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โรงเรียนเชื่อว่าการเกิด “คุณภาพแท้” จะต้องดูแลตั้งแต่ปัจจัยป้อน (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) ดังนั้น โรงเรียนจึงมุ่งพัฒนาระบบบริหารองค์การที่มีกลไกควบคุมคุณภาพฝังตัวอยู่ ซึ่งโรงเรียนตั้งชื่อว่า “ระบบอุดมคติ” หากระบบนี้พัฒนาได้สำเร็จ จะทำให้ทุกหน่วยย่อยในองค์กรทำหน้าที่เสมือนเซลล์หรืออวัยวะย่อยของสิ่งมีชีวิต ซึ่งนอกจากต้องทำหน้าที่ในส่วนของตนอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังต้องประสานสัมพันธ์กับหน่วยอื่นอย่างเป็นองค์รวม โรงเรียนที่มีลักษณะองค์กรเช่นนี้ จะมีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก สามารถรับมือกับสิ่งใหม่ได้อย่างสร้างสรรค์ และเป็นผู้นำในทิศทางการเปลี่ยนแปลง

โรงเรียนคาดหวังว่า หน่วยงานย่อยทั้ง 12 หน่วยภายใต้ระบบอุดมคติของโรงเรียนจะทำงานประสานสัมพันธ์กันอย่างเป็นองค์รวม ผลักดันให้นักเรียนทุกคนพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จในด้านต่างๆ ตามเกณฑ์ของโรงเรียน ที่มุ่งหาความเป็นเลิศในทุกด้าน

คำถามวิจัย : ทำอย่างไรจึงจะบริหารงานให้บุคคล ทรัพยากรและปัจจัยสิ่งแวดล้อมตามสภาพที่เป็นอยู่สามารถผลักดันนักเรียนที่มีคุณภาพมาตรฐานได้และเป็นที่ไว้วางใจยอมรับจากสังคมทั้งภาครัฐและประชาชน

การพัฒนา

ก่อนที่จะเริ่มแผนงานพัฒนาระบบบริหารองค์กร โรงเรียนได้ผ่านการพัฒนาทางด้านต่างๆ มาก่อนแล้วหลายครั้ง การพัฒนาส่วนใหญ่เน้นด้านวิชาการมากกว่าอย่างอื่น การเรียนการสอนระดับอนุบาลของโรงเรียนพลพลาศิริ เป็นที่รู้จักในแวดวงวิชาการของไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน เป็นระบบที่ใช้กิจกรรมเชิงบูรณาการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นระบบที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ช่วงเวลาขณะนั้นนับเป็นช่วงเวลาที่โรงเรียนประสบความสำเร็จอย่างสูง แต่หลังจากช่วงปี พ.ศ. 2533 จนถึงต้นปี พ.ศ. 2542 ตั้งแต่อาจารย์สุนิตย์ โรจนรัตน์ ผู้ก่อตั้งโรงเรียนได้ถึงแก่กรรมลง ผู้บริหารคนใหม่ที่รับช่วงและบริหารต่อมาจนถึงปัจจุบัน ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทำงานขึ้นหลายประการ แต่การพัฒนาได้หยุดชะงักไปชั่วขณะหนึ่ง เมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้อาคารเรียนในปี พ.ศ. 2538 ทุกสิ่งที่กล่าวถึงรวมกันก่อให้เกิดสภาพปัญหาใหม่ที่โรงเรียนต้องนำมาคิดทบทวน

ขั้นตอนการดำเนินการ

1. วางแผน

1.1 ระบุปัญหา

	ปัจจัยบวก (+)	ปัจจัยลบ (-)
	Strengths (จุดแข็ง)	Weaknesses (จุดอ่อน)
ปัจจัยภายใน	วิชาการ : มีระบบและรูปแบบของตนเองที่ประสบความสำเร็จแล้วบางส่วน บุคลากร : ส่วนใหญ่คุ้นเคยกับแนวคิด Child-center ระดับหนึ่ง เรียนรู้สิ่งใหม่ได้เร็ว มีความพร้อมที่จะพัฒนาและมีผู้บริหารเป็นผู้นำในการพัฒนา ทรัพยากร : มีอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่ทันสมัยครบถ้วน เทคโนโลยี : มีองค์ประกอบที่เอื้อให้ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ช่วยการพัฒนาได้กว้างขวางหลากหลาย ประชาสัมพันธ์ : ไม่มี บริหาร : ผู้บริหารสามารถเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างได้	วิชาการ : รูปแบบบางส่วนยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร บุคลากร : บางส่วนเรียนรู้สิ่งใหม่ได้ช้า จึงไม่แน่ใจในทิศทางการเปลี่ยนแปลงทำให้ไม่พร้อม ทรัพยากร : สื่อและแผนการสอนชั้นดีที่สะสมเป็นเวลากหลายปี เสียหายหมดจากเพลิงไหม้ เทคโนโลยี : บุคลากรที่มีทักษะด้านคอมพิวเตอร์ยังมีจำนวนจำกัด ประชาสัมพันธ์ : การประชาสัมพันธ์ไม่สามารถทำความเข้าใจภายในได้ทั่วถึง บริหาร : โครงสร้างงานบางส่วนไม่สอดคล้องกับโครงสร้างบุคลากร
ปัจจัยภายนอก	การยอมรับ : แนวทางและรูปแบบทางวิชาการที่ประสบความสำเร็จของโรงเรียนสอดคล้องกับแนวทางที่ชาติต้องการ	การยอมรับ : แนวทางและรูปแบบทางวิชาการที่ประสบความสำเร็จของโรงเรียนยังไม่เป็นที่เข้าใจและยอมรับของตลาดส่วนใหญ่

	ปัจจัยบวก (+)	ปัจจัยลบ (-)
	Strengths (จุดแข็ง)	Weaknesses (จุดอ่อน)
	ลูกค้า : ผู้ปกครองบางกลุ่มสนใจให้การสนับสนุน และเข้ามาเป็นกรรมการให้คำปรึกษาชี้แนะแก่โรงเรียน ประชาสัมพันธ์ : โรงเรียนมีจุดแข็งที่จะประชาสัมพันธ์ได้ ทำเล : อยู่ในที่สงบ เป็นสัดส่วนปลอดภัยทุกประเภท เศรษฐกิจ : ไม่มี กฎหมาย : ไม่มี	ลูกค้า : ผู้ปกครองบางกลุ่มยังไม่แน่ใจในระบบของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์ : โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ในช่วงฟื้นฟูจากเพลิงไหม้ ทำเล : อยู่ห่างถนนใหญ่ มีโรงเรียนในละแวกเดียวหลายโรง เศรษฐกิจ : วิกฤตเศรษฐกิจตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมาส่งผลกระทบต่อทุกด้านอย่างต่อเนื่อง กฎหมาย : ไม่เอื้อต่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์

1.2 สร้างมุมมองของการเผชิญปัญหา ด้วยการจัดทำธรรมนูญองค์กร สร้างระบบบริหารแม่บท ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นร่างพิมพ์เขียว โดยใช้แนวคิด Re-engineering ประกอบด้วยระบบอุดมคติ (ปัจจัย กระบวนการ ผลผลิต) และแผนยุทธศาสตร์

1.3 สืบหาปัญหาจากมุมมองใหม่โดยบุคลากรในโรงเรียนทุกคนมีส่วนร่วม วิธีนี้จะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม ทำให้ทุกคนมองเห็นและเรียนรู้ระบบงานทั้งหมดของโรงเรียนอย่างมีความสัมพันธ์เป็นองค์รวม มากกว่าการมุ่งแก้ปัญหาแต่ละด้านที่พบ หลังจากนั้นให้จัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่พบและพัฒนาให้เป็นรูปธรรม

2. ปฏิบัติ (D-do)

2.1 ปรับโครงสร้างบุคลากรสู่ระบบอุดมคติ ด้วยการอธิบายแนวคิดกว้างๆ พร้อมกับแนะนำองค์ประกอบต่างๆ ให้นักบุคลากรในโรงเรียนทุกคน และประชุมสัมมนาปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบสังคมภายในโรงเรียนทุกคนช่วยกันสร้างกติกาของสังคมในโรงเรียนที่มีคุณภาพที่เหมาะสมกับลักษณะงานอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีศักยภาพขององค์กรในการแข่งขัน เป็นที่ยอมรับของสมาชิกทุกคน

ในระหว่างดำเนินการดังกล่าวผู้บริหาร จัดทำองค์ความรู้ นิยามศัพท์ และแนวคิดแบบต่าง ๆ ที่เขียนให้เข้าใจง่าย แสดงเป็นความรู้ติดตามผาผนัง ใต้ต้นไม้ ทางเดินผ่าน เพื่อเป็นการกระตุ้นความคิดบุคลากรแต่ละคน ให้เข้าใจหลักการพื้นฐาน จากนั้นช่วยกันกำหนดรายละเอียดเป็นรูปแบบ ลักษณะงาน คุณภาพงานที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต รวมทั้งคุณสมบัติที่เหมาะสมของผู้ที่จะปฏิบัติงานนั้นเพื่อให้แต่ละคนจัดวางคนเอาลงในงานที่ตนพอใจโดยคำนึงถึงความสามารถของคนประกอบด้วย โรงเรียนให้บุคลากรทั้งหมดพร้อมใจกันเลือกระบบบริหารองค์การในแนวราบ ทำงานในลักษณะเป็นทีม เป็นโครงสร้างบุคลากรใหม่แทนระบบเดิม ซึ่งผู้บริหารได้ประกาศยกเลิกตำแหน่งหน้าที่ในระบบเดิมทั้งหมด และออกคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรทุกคนเข้าประจำทีมงานตามระบบใหม่ ถือเป็นการเริ่มงานตามระบบอุดมคติอย่างเป็นทางการ และได้เริ่มดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดบัญชีค่าตอบแทนที่สามารถปรับเปลี่ยนไปตามสภาวะเศรษฐกิจในแต่ละปี เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรทุกคน

2.2 พัฒนาระบบอุดมคติ โดยทีมงานตามโครงสร้างใหม่ ได้แก่

2.2.1 งานส่วนกลาง

- ระบบบริการข้อมูล
- ระบบวิเคราะห์วางแผน
- ระบบบริหารส่วนกลาง

2.2.2 งานวิชาการ

- งานรวบรวมองค์ความรู้และค้นคว้าวิจัย
- งานออกแบบกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติพึงประสงค์ในงานนี้ได้กำหนดเป้าหมายการศึกษาของโรงเรียนดังนี้

การพัฒนาตนเอง			การพัฒนาปฏิสัมพันธ์
การพัฒนาร่างกาย การพัฒนาจิตใจ การพัฒนาปัญญา			ระหว่างตนเองกับ สังคมและสิ่งแวดล้อม
เจตพิสัย	1. เจตคติและค่านิยมที่เสริมสร้างการพัฒนาาร่างกาย	4. เจตคติและค่านิยมที่เสริมสร้างพัฒนาจิตใจ	7. เจตคติและค่านิยมที่เสริมสร้างพัฒนาปัญญา
ทักษะพิสัย	2. ทักษะเคลื่อนไหวที่เสริมสร้างการพัฒนาาร่างกาย	5. ทักษะเคลื่อนไหวที่เสริมสร้างการพัฒนาจิตใจ	8. ทักษะเคลื่อนไหวที่เสริมสร้างพัฒนาปัญญา
พุทธิพิสัย	3. ความรู้ความคิดที่เสริมสร้างการพัฒนาาร่างกาย	6. ความรู้ความคิดที่เสริมสร้างพัฒนาจิตใจ	9. ความรู้ความคิดที่เสริมสร้างพัฒนาปัญญา
			10. เจตคติและค่านิยมที่เสริมสร้างการพัฒนาที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม / สิ่งแวดล้อม
			11. ทักษะเคลื่อนไหวที่เสริมสร้างการพัฒนาปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อม
			12. ความรู้ความคิดที่เสริมสร้างการพัฒนาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม / สิ่งแวดล้อม

- งานจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นงานของครูผู้สอนเป็นส่วนใหญ่ บางส่วนเป็นหน้าที่ของส่วนกลาง

2.2.3 งานทรัพยากรและบริการ

- งานจัดการทรัพยากร
- งานจัดการบริการ

2.2.4 งานบุคลากร

- งานพัฒนาบุคลากร
- งานคัดสรรบุคลากร
- งานปกครองบุคลากร

2.2.5 งานประชาสัมพันธ์ผู้ปกครองและชุมชน

- งานประชาสัมพันธ์
- งานรับการชี้แนะจากสังคม หมายถึง การร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียน

ในการอบรมจริยธรรมพื้นฐาน และการร่วมมือระหว่างบ้านชุมชนกับโรงเรียนในท้องถิ่นกับสังคมและอบายมุข

3. ตรวจสอบปรับปรุง (C-Check)

คณะทำงานที่ได้รับมอบหมายต้องสำรวจความก้าวหน้าระหว่างการดำเนินงานโดยตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล ได้แก่

- การดำเนินงานคืบหน้าไปเพียงใด เมื่อเทียบกับความคาดหวังแรกเริ่ม
- สิ่งที่ทำเนินการสำเร็จแล้วมีประโยชน์อย่างที่ตั้งใจไว้หรือไม่
- มีอะไรบ้างที่เป็นอุปสรรค

จากการสำรวจและประมวลผลโดยเปรียบเทียบกับครั้งแรกทำให้ทางโรงเรียนได้รู้ว่าสิ่งที่ดำเนินการสำเร็จมากน้อยเพียงใด บุคลากรมีความเห็นว่ามีพัฒนาการเพิ่มขึ้นในทุกด้าน และการพัฒนามีความเป็นองค์รวมมากขึ้นกว่าเดิม ในขณะเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) ได้ทำเครื่องมือวัดผลมาใช้ในโรงเรียน 2 ครั้ง ระยะห่าง 1 ปี ผู้แสดงความคิดเห็นทุกกลุ่มมีความเห็นโดยเฉลี่ยตรงกันว่า โรงเรียนมีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้นดังตาราง

ตาราง 3.2 : เปรียบเทียบการดำเนินการของโรงเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ สกศ.

เครื่องมือ/กลุ่มแสดงความคิดเห็น	ช่วงคะแนน	ก่อน	หลัง	แตกต่าง
เครื่องมือที่ 1				
1.1 : ความคิดเห็นครูเกี่ยวกับพฤติกรรม ส่วนตัวและกระบวนการจัดการเรียน การสอน	1-5	3.44 (sd 0.50)	3.85 (sd 0.50)	+0.41 (+12%)
1.2 : ความคิดเห็นผู้ปกครองเกี่ยวกับการ ดำเนินงานของโรงเรียนและพฤติกรรม ของนักเรียน	1-5	3.39 (sd 0.76)	3.77 (sd 0.79)	+0.38 (+11%)
1.3 : ความคิดเห็นนักเรียนเกี่ยวกับ พฤติกรรมส่วนตัว การจัดการเรียน การสอนของครูและการดำเนินงาน ของโรงเรียน	1-5	3.52 (sd 0.30)	3.76 (sd 0.40)	+0.24 (+7%)

เครื่องมือ/กลุ่มแสดงความคิดเห็น	ช่วงคะแนน	ก่อน	หลัง	แตกต่าง
เครื่องมือที่ 2				
2.1 : ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความรู้ ด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษา	1-4	2.64 (sd 0.28)	3.08 (sd 0.32)	+0.44 (+17%)
2.2 : ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับ ผลการนำความรู้ตามข้อ 2.1 มาใช้	1-3	2.14 (sd 0.7)	2.40 (sd 0.30)	+0.26 (+12%)
2.3 : ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับ ผลที่เกิดขึ้นกับตนเอง และการทำงาน	1-3	2.16 (sd 0.26)	2.45 (sd 0.29)	+0.29 (+13%)

อุปสรรคในการดำเนินงาน

อุปสรรคในเรื่องความคืบหน้าของแผนพัฒนา ได้แก่

- 1) ปริมาณงานมาก บุคลากรในโรงเรียนมีแค่ 27 คน แต่ละคนมีงานประจำต้องรับผิดชอบอยู่แล้ว
- 2) งานที่ต้องพัฒนาเป็นงานใหม่เข้าใจยากไม่มีตัวอย่างนำต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์มาก งานลักษณะนี้ต้องใช้เวลามากกว่าปกติ
- 3) งานที่เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ของผู้ปฏิบัติได้ยากกว่างานทำตามคำสั่ง

แนวทางแก้ไขอุปสรรค

ประเด็นความคืบหน้า

- 1) ลดปริมาณงานลด โดยใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นเครื่องมือ เพื่อเลือกดำเนินการพัฒนาจากงานที่จำเป็นที่สุดและพยายามรวบรวมงานที่คล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน
- 2) สร้างความเข้าใจให้มากขึ้น หาวิธีการให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมองเห็นภาพรวมใช้ชัดที่สุดทั้ง ๆ ที่ระบบยังพัฒนาไม่สำเร็จ
- 3) เพิ่มปัจจัยด้านกำลังการผลิต โดยการฝึกฝนและพัฒนาบุคลากรที่จะเป็นกำลังอย่างจริงจังในด้านนี้ขึ้นมาจำนวนหนึ่ง และอาจคำนึงถึงความช่วยเหลือจากภายนอก

ประเด็นความมั่นใจ หมายถึง สิ่งที่โรงเรียนได้ทำแล้วเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง เป็นการรู้จักตัวเองในแง่ทุกมุม โดยใช้หลักการประกันคุณภาพ โรงเรียนจึงต้องสร้างเครื่องมือวัดประเมินผลระบบอุดมคติให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่ประเด็นการได้เปรียบและหากเสียเปรียบก็สามารถที่จะปรับแก้ได้โดยวิธีการตั้งเกณฑ์ประเมินและวิธีการรายงาน ซึ่งขณะนี้ทางโรงเรียนได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือดังกล่าวแล้ว

4. สรุปเพื่อพัฒนาต่อไป (A-Action)

กรณีศึกษาการวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปโรงเรียนของโรงเรียนพลับพลาศิริ ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่ใช้รูปแบบการพัฒนาที่มีผู้บริหารเป็นผู้นำในการเริ่มต้น โดยมีหลักการปฏิบัติที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติโดยตรง ไม่ได้มาจากทฤษฎีที่ได้รับการยอมรับมาจากแหล่งใด ผลการวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้ได้ผลดีระดับหนึ่ง ซึ่งมีปัจจัยในการปฏิบัติดังนี้

1. ใช้ระบบนำ
2. การมองปัญหา
3. Top-down และ Bottom-up
4. การสร้างความเข้าใจภาพรวม

เป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนารูปแบบระบบอุดมคติ คือ การนำไปสู่รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ ที่สามารถสะท้อนสภาพการทำงานของโรงเรียนทุกแห่งทุกมุมออกมาเป็นตัวเลขอย่างมีความสัมพันธ์กันทั้งหมด สามารถตอบคำถามทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

ผลการปฏิรูป แม้ว่าการพัฒนาระบบจะยังไม่บรรลุเป้าหมายที่ต้องการอย่างสมบูรณ์ แต่นักเรียนจะได้รับผลก่อนกลุ่มอื่น เนื่องจากเป้าหมายของระบบอยู่ที่การพัฒนาของนักเรียน

ผลกระทบ บุคคลที่ต้องการเปลี่ยนแปลงจะรู้สึกว่ารบบดีขึ้น บุคคลที่ไม่ยินดีต่อการเปลี่ยนแปลงจะรู้สึกตรงกันข้าม

โรงเรียนพนิชยการราชดำเนิน กทม.

สภาพของโรงเรียน

ประวัติและสภาพของโรงเรียน : โรงเรียนพนิชยการราชดำเนิน-ธนบุรี เป็นโรงเรียนอาชีวะเอกชนแห่งแรกที่ได้รับใบอนุญาตให้เปิดดำเนินการสอน มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 ปัจจุบันจัดการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาพาณิชยกรรมและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาพาณิชยกรรม มีจำนวนครูอาจารย์และบุคลากร 309 คน จำนวนผู้เรียน 3,150 คน มีจำนวนอาคารเรียน ขนาด 3-6 ชั้น จำนวน 8 อาคาร สนามกีฬา ศูนย์สุขภาพและบุคลิกภาพ ศูนย์เยาวชน แหล่งวิทยาการการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการจำนวน 180 ห้อง ศูนย์คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต โรงอาหาร 2 แห่ง ห้องผลิตเอกสาร ห้องพยาบาล หอประชุม ฯลฯ ผู้ปกครองประกอบอาชีพหลากหลาย ส่วนใหญ่ค้าขายและเกษตรกรรม รายได้เฉลี่ยต่อปี 5-6 หมื่นบาท

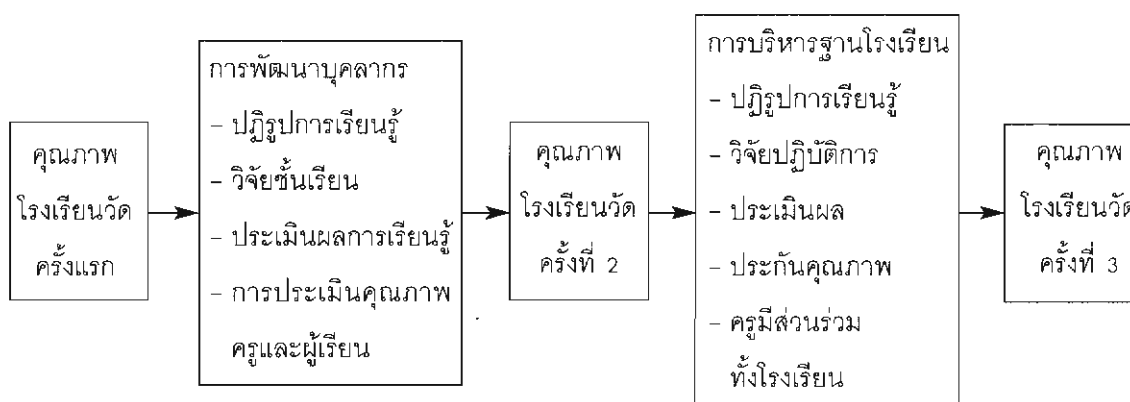
โรงเรียนพนิชยการราชดำเนินธนบุรี บริหารจัดการในลักษณะทีมงานตามโครงสร้างในรูปแบบของความเป็นประชาธิปไตย มีการกระจายอำนาจการบริหารและตัดสินใจบนข้อมูลสารสนเทศให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา บุคลากรมีบทบาททางความคิดการวางแผน การดำเนินงาน การติดตามผลและพัฒนาทั้งด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคคล ด้านทรัพยากรและสภาพแวดล้อม ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งทุกคนตระหนักและมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งระบบ หลังจากที่โรงเรียนและบุคลากรได้ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและเข้าร่วมโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พร้อมทั้งร่วมกิจกรรมตามกระบวนการของโครงการ พบว่า ครูและบุคลากรส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษามากขึ้น ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ การทำงานตามแนวทางปฏิรูปจนเป็นที่พอใจในระดับหนึ่ง ผู้บริหารและครูทุกคนเชื่อว่า ถ้ามีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและกระทำอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติการวิจัยชั้นเรียน รวมทั้งการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้

กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนและปรึกษาหารือการดำเนินงานเป็นระยะๆ จะทำให้เกิดผลดีต่อผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

วิสัยทัศน์ (Vision)

โรงเรียนมุ่งมั่นจัดการศึกษา โดยการบริหารการจัดการด้านการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการพัฒนานุเคราะห์ และจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้สัมฤทธิ์ผลด้านวิชาการและวิชาชีพ มุ่งเน้นให้เกิดความสามารถทักษะด้านภาษาต่างประเทศ คอมพิวเตอร์ ปลูกฝังค่านิยมอันดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี อนุรักษ์วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม รักประชาธิปไตยเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคม และประเทศชาติ สามารถดำเนินชีวิต ได้อย่างมีความสุข

กรอบความคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์

เพื่อวิจัยและพัฒนากระบวนการปฏิรูปทั้งโรงเรียน ในเรื่องการพัฒนาครูและการบริหาร ฐานโรงเรียนอย่างต่อเนื่องให้เกิดผลที่ยั่งยืนต่อคุณภาพผู้เรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

จุดแข็งของโรงเรียน :

- * โครงสร้างการบริหารและความมุ่งมั่นของผู้บริหารที่เอื้อต่อการปฏิรูปการเรียนรู้
- * คุณวุฒิของบุคลากรส่วนใหญ่จบปริญญาตรี อายุอยู่ในช่วง 30-50 ปี ทำงานร่วมกันเป็นทีม
- * มีการบริหารแบบกระจายอำนาจทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ประกอบกับ มีกระบวนการทำงานตามมาตรฐานระบบคุณภาพ จึงง่ายต่อการติดตามตรวจสอบ ประเมินผล
- * สื่ออุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพียงพอต่อการเรียนการสอนตามแนวใหม่
- * ครูทุกคนตระหนักและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเป็นระบบ

จุดอ่อนของโรงเรียน :

พื้นฐานด้านวินัยผู้เรียนที่ค่อนข้างต่ำ ประกอบกับฐานะทางครอบครัวส่วนใหญ่ปานกลาง เนื่องจากโรงเรียนไม่มีการสอบคัดเลือกผู้เรียนจึงมีลักษณะค่อนข้างหลากหลาย พื้นฐานทั้งด้านความรู้ความสามารถและด้านพฤติกรรม เป็นปัญหาต่อการจัดกิจกรรมการพัฒนา ด้านวินัยเป็นอย่างมาก โรงเรียนโดยบุคลากรทุกฝ่ายต้องร่วมกันปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการพัฒนาผู้เรียนด้านนี้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตลอดเวลา

คุณภาพของโรงเรียนก่อนการปฏิรูปการเรียนรู้

โรงเรียนมีการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน/แผนปฏิบัติงานประจำปี มุ่งพัฒนาโรงเรียนตามปรัชญาโรงเรียนจนได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน ห้องสมุดดีเด่น โรงเรียนจริยธรรมดีเด่น โรงเรียนสีขาวเฉลิมพระเกียรติ ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ ผ่านการรับรองระบบคุณภาพ ISO 9002 มีโครงสร้างการบริหารแบ่งออกเป็น 5 ฝ่ายคือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายวางแผนและพัฒนา ฝ่ายพัฒนาบุคลากร ฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษา ฝ่ายธุรการ มีคณะกรรมการบริหารโรงเรียนในแต่ละระดับประชุมปรึกษาหารือและพบทวนการปฏิบัติงานทุกสัปดาห์

จากการประเมินคุณภาพภายในเบื้องต้น สรุปได้ว่าคุณภาพของโรงเรียนตามมาตรฐานตัวบ่งชี้ ปรากฏดังนี้

ด้านผู้เรียน

จุดเด่น

- ความรู้ด้านวิชาการเป็นที่ยอมรับของชุมชนและสถานประกอบการ
- ผู้เรียนมีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง ร่าเริง มีสุนทรียภาพทางด้านวัฒนธรรม ดนตรี และกีฬา เป็นที่ยอมรับของชุมชนและผู้ปกครอง

จุดที่ควรปรับปรุง

- ด้านวินัยผู้เรียนซึ่งยังไม่บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ
- การคิดวิเคราะห์และการใช้ภาษาสื่อสารของผู้เรียนยังต้องได้รับการพัฒนาต่อเนื่อง
- ค่านิยมและวัฒนธรรมรวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนต้องมีการพัฒนา

ต่อเนื่อง

ด้านปัจจัยและกระบวนการ พบว่า

จุดเด่น

- มีความพร้อมของทรัพยากรทางการศึกษา สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้
- มีระบบสารสนเทศเพียงพอต่อการบริหารจัดการและการตัดสินใจในระดับหนึ่ง
- ผู้บริหารเข้าใจระบบบริหารฐานโรงเรียนที่ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- ครูมีความตระหนักในการปฏิรูปการเรียนรู้ร่วมแรงร่วมใจกันเป็นอย่างดี
- บุคลากรทุกระดับมีคุณธรรม จริยธรรม

จุดที่ต้องพัฒนา

- ความรู้ความเข้าใจในเรื่องวิจัยปฏิบัติการของบุคลากร
- การพัฒนาตนเองสู่การเรียนรู้แนวใหม่

คุณภาพของโรงเรียนหลังการปฏิรูปการเรียนรู้

นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนพณิชยการราชดำเนิน ธนบุรี ได้เข้าสู่โครงการนำร่องโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หลังสิ้นสุดโครงการ อาจารย์ดุษฎิ จุลชาติ ผู้อำนวยการโรงเรียนได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบการบริหารสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทำให้โรงเรียนพณิชยการราชดำเนิน ธนบุรี ได้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาของตนเอง โดยใช้การวิจัยและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งขณะนี้ได้มีการขยายให้กับสถานศึกษาเครือข่ายในลักษณะเดียวกันแต่ต่างกันที่สภาพแวดล้อม เพื่อวิจัยและพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามโครงการฯ รูปแบบการดำเนินงานดังกล่าวประกอบด้วย

1. การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM)

เป็นการบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา อาทิ เช่น สถานศึกษา ครู ผู้เรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา สถาบันการศึกษา ศิษย์เก่าฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วางแผน ดำเนินงานและติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการดำเนินงานดังนี้

1.1 จัดทำแผนพัฒนาโรงเรียน แผนงานประจำปี แผนประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รวมทั้งหน่วยงานต้นสังกัด

1.2 จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามแผนในลักษณะเป็นทีม

1.3 จัดตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบและประเมินผลอย่างเป็นระบบ

1.4 แผนงานประจำปีของโรงเรียน บุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการและติดตามตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงาน รวมถึงแนวทางการปรับปรุงแก้ไขภายใต้วงจร PDCA ให้คณะกรรมการตรวจติดตามคุณภาพภายในทราบหลังสิ้นสุดการดำเนินงาน/กิจกรรม

1.5 คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลบนพื้นฐานของการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจพัฒนาคุณภาพ

1.6 พัฒนาโครงการ/งาน/กิจกรรมต่างๆ ที่กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนฯ เข้ามามีส่วนแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ผลที่ได้รับ

- มีระบบสารสนเทศที่เพียงพอต่อการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้แนวใหม่

- เกิดความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระหว่างสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม

- การบริหารจัดการมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

- ครูและบุคลากรทุกส่วนงานปฏิบัติหน้าที่ภายใต้วงจร PDCA

- มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีให้เอื้อต่อการเรียนรู้สม่ำเสมอ

- กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เห็นความสำคัญ ได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น

2. การพัฒนาครู

เป็นการพัฒนาครูและบุคลากรเข้าสู่การเรียนรู้แนวใหม่เพื่อเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ โดยเริ่มต้นพัฒนาครูให้มีความเข้าใจและลงมือปฏิบัติจริงตามแนวคิดที่ว่า การพัฒนาทางวิชาชีพของบุคลากรเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นและเป็นเงื่อนไขที่พอเพียงที่จะทำให้เกิดการปฏิรูปโรงเรียนที่แท้จริง ยั่งยืน และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งให้ครูทุกคนในยุคปฏิรูปสามารถทำงานวิจัยชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจึงสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาทางวิชาชีพทุกรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กิจกรรมการพัฒนาตนเอง กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครู ครูต้นแบบ ครูแห่งชาติ และการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้การวิจัยและปฏิบัติการในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับกระบวนการปฏิรูปการเรียนรู้ เน้นให้ครูปฏิบัติภาระหน้าที่โดยใช้กิจกรรมและวิธีการที่เป็นนวัตกรรมทุกรูปแบบที่ครูได้พิสูจน์

ด้วยตนเองจากการเรียนรู้และจากการวิจัยปฏิบัติการว่าช่วยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้จริง โดยมีการดำเนินดังนี้

- 2.1 จัดประชุมสัมมนาเพื่อสร้างความตระหนักด้านการปฏิรูปการเรียนรู้
- 2.2 จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “การวิจัยในชั้นเรียน”
- 2.3 จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ”
- 2.4 จัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “การประเมินผลตามสภาพจริง
- 2.5 จัดระบบการนิเทศติดตามเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- 2.6 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทุกภาคเรียน
- 2.7 พัฒนาครูทั้งหมดเข้ากระบวนการครูแกนนำและรับการประเมินเป็นครูต้นแบบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
- 2.8 จัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนและเผยแพร่ การทำวิจัยในชั้นเรียน การสร้างนวัตกรรมของครูอย่างสม่ำเสมอ

ผลที่ได้รับ

- ครูปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้เข้าสู่การเรียนรู้แนวใหม่
- ครูปรับเปลี่ยนรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูแบบกัลยาณมิตร
- ครูพัฒนางานสอนบนพื้นฐานการวิจัยชั้นเรียน
- ครูทุกคนใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งในด้านการเรียนรู้ การเรียนการสอน/การทำงาน
- ครูมีการพัฒนาหลักสูตรและแผนกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
- ครูใช้ข้อมูลสารสนเทศจากการบันทึกผลการใช้แผนการสอน การนิเทศการสอน การประเมินจากผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนฯ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
- ครูร้อยละ 97 เป็นครูต้นแบบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

3. การประกันคุณภาพภายใน

เป็นกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คณะผู้บริหาร และครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายการปฏิรูปการเรียนรู้ในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและผู้เรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลทุกมาตรฐานและตัวบ่งชี้ เพื่อพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างต่อเนื่อง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

3.1 จัดตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน ประเมินผลคุณภาพการดำเนินงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐาน สรุปรายงานผลให้คณะกรรมการบริหารเพื่อวางแผนการพัฒนา

3.2 กำหนดมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ที่จะทำการประเมินคุณภาพภายใน (ทุกตัวบ่งชี้)

3.3 จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและจัดทำมาตรฐานเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐานประเมินผลเปรียบเทียบกับเกณฑ์แต่ละมาตรฐานที่กำหนด

3.4 จัดตั้งคณะกรรมการนิเทศและตรวจติดตามคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพแต่ละมาตรฐาน

3.5 วิเคราะห์และประเมินผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนา

3.6 สรุปผลการวิเคราะห์และรายงานการประเมินตนเอง

* กรณีที่มาตรฐานใดยังมีตัวบ่งชี้ที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินภายใน/บรรลุผลตามที่กำหนด . คณะกรรมการมาตรฐานต้องประชุมปรึกษาหารือเพื่อเสนอแนวทางปฏิบัติตามความจำเป็นตลอดระยะเวลาที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และทุก ๆ กิจกรรมที่เป็นแผนงานประจำปี โครงการ/งานที่สนับสนุนกิจกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ต้องมีข้อมูลสารสนเทศบนพื้นฐานการวิจัยรับรองว่ามีผลต่อการเรียนรู้หรือพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านต่อไปนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ทรรศนะเพื่อการศึกษและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
3. บุคลากรมีกระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
4. บริหารจัดการงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอต่อการพัฒนา
5. การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ผลที่ได้รับ

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาของโรงเรียนมีกระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและได้รับการยอมรับจากทุกส่วนงาน
- ครูและบุคลากรได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน
- ผู้บริหารได้ข้อมูลสารสนเทศเพียงพอต่อการบริหารจัดการและตัดสินใจ
- ครู บุคลากร ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการวิจัยปฏิบัติการ
- โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายใน

ผลการวิจัย

- ด้านปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น ทั้งบุคลากรทุกระดับในโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ชุมชน และผู้ปกครองต่างเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ อาทิ เช่น ร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมเป็นผู้ปกครองเครือข่าย ร่วมประเมินผลงานผู้เรียน ร่วมติดตามตรวจสอบประเมินการบริหารจัดการด้านวิชาการ ทรัพยากรการศึกษาและสภาพแวดล้อม

- ด้านการพัฒนาครู พบว่าครูมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องภายใต้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ทำให้สามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นวัตกรรม/ผลงานจากการปฏิรูปการเรียนรู้ สามารถผ่านการประเมินเป็นครูต้นแบบของต้นสังกัด เกินกว่าร้อยละ 90 ของจำนวนครูทั้งหมด รวมทั้งตระหนักถึงประโยชน์ของการติดตามตรวจสอบประเมินผลว่าเป็นการพัฒนาคุณภาพ

- ด้านบริหารฐานโรงเรียน บุคลากรทุกคนและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ อย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง ตามกระบวนการจัดทำ ตรวจสอบและประกันคุณภาพภายใน สามารถบ่งบอกถึงแนวจุดอ่อนจุดแข็งของแต่ละตัวบ่งชี้และเสนอแนวทางการแก้ไขพัฒนา ผู้บริหารมีข้อมูลสารสนเทศเพียงพอ เกิดความคล่องตัวในการตัดสินใจ

- การประกันคุณภาพภายใน สามารถวางระบบการประกันคุณภาพภายในทั้ง ISO 9002, มาตรฐานการศึกษาทั้ง 7 ปัจจัยของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 27 มาตรฐาน มาตรฐานการศึกษาต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา 8 มาตรฐานให้สอดคล้องในกระบวนการพัฒนาได้ จนเกิดผลเป็นรูปธรรมพร้อมรับการประเมินภายนอกอย่างต่อเนื่อง

ผลกระทบ

ไม่ว่าการประกันคุณภาพภายในจะเกิดผลสัมฤทธิ์ที่พึงพอใจในระดับหนึ่งก็ตาม แต่สิ่งที่ยังคงต้องเป็นภาระที่หนักสำหรับการพัฒนาต่อไป ยังคงเป็นเรื่องของวินัยผู้เรียนที่สภาพปัจจุบันทำให้ผู้เรียนจากพื้นฐานการเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมที่แตกต่าง ทำให้มีผู้เรียนเหล่านี้หมกมุ่นเข้ามาเรียนรู้ในโรงเรียนและครูก็ต้องพัฒนาระบบการเรียนการสอนภายใต้การวิจัยชั้นเรียนใหม่ๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานและแนวทางแก้ไข

ไม่มีอะไรรุนแรงถึงขั้นเป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูปโรงเรียน แต่เป็นปัญหาในกระบวนการทำงานที่ต้องมีการปรับเปลี่ยน แก้ไขอยู่ตลอดเวลาและนับวันจะยิ่งมากขึ้นในปัจจุบัน จนกว่าการปฏิรูปการศึกษาจะครบวงจรนั้นคือปัญหาด้านวินัยผู้เรียน เพราะเยาวชนในปัจจุบันส่วนใหญ่อยู่ในสภาวะแวดล้อมของโลกข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้เรียนมีการเรียนรู้อย่างหลากหลายและเรียนรู้ตลอดชีวิต ถ้าการดูแลของผู้ปกครองและครูไม่สอดคล้องหรือไม่ได้รับความร่วมมือในการจัดการศึกษาของผู้เกี่ยวข้อง ย่อมมีผลต่อการแก้ปัญหาค่านิยมและวัฒนธรรมของผู้เรียนในทางผิดๆ ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของโรงเรียนเอกชน ที่ต้องรับผู้เรียนทุกรูปแบบ ประกอบกับค่านิยมของผู้ปกครองที่ส่วนใหญ่มอบภาระการดูแลอบรมสั่งสอนผู้เรียนให้กับครูทั้งหมด ปัจจุบันปัญหานี้โรงเรียนมีนโยบายให้มีการประชุมปรึกษาหารือ ทบทวน แก้ไขอย่างต่อเนื่องทั้งฝ่ายวิชาการ ฝ่ายพัฒนาบุคลากรและฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษา โดยการนำแนวคิดจากอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนการสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนมาปรับเปลี่ยนเป็นแนวทางการพัฒนาซึ่งถือว่าเป็นนโยบายหลักและเร่งด่วนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ให้ได้ ซึ่งปัจจุบันโรงเรียนได้รับแนวคิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จึงเกิดแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนได้เป็นรูปธรรมขึ้น อาทิ เช่น มีโครงการธนาคุณธรรม โครงการธรรมศึกษา

ปัจจัย/เงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ

ปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงผลักดันต่อความสำเร็จ ประกอบด้วย

1. วิสัยทัศน์และความมุ่งมั่นของผู้บริหารในการพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเป้าหมายไปที่คุณภาพผู้เรียนเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนและสถานประกอบการ
2. เจตคติและภาวะความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ความร่วมมือร่วมใจและการสนับสนุนจากคณะครู ความตระหนักและการยอมรับการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนทักษะการทำงานเป็นทีมของบุคลากร และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบกัลยาณมิตร
3. ระบบคุณภาพของโรงเรียนในการประเมินตนเองตลอดเวลาตามโครงการ/งาน/กิจกรรมที่บุคลากรดำเนินการตามแผนประจำปีโรงเรียน รวมทั้งการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทบทวนติดตามงานซึ่งเป็นระเบียบที่ปฏิบัติกันประจำ จนเห็นว่าการประเมินคือการพัฒนา

4. กลุ่มแกนนำในการปฏิรูปการเรียนรู้ที่มุ่งมั่นพัฒนาครูเพื่อคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งครูส่วนใหญ่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542

5. ครูทุกคนตระหนักและได้เรียนรู้พัฒนางานไปพร้อมๆ กัน ไม่มีการแข่งขันแต่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้การบริหารฐานโรงเรียนเป็นไปด้วยดี

แต่เงื่อนไข/ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคบ้างในการดำเนินงาน ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันที่มีผลกระทบต่อสถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการในลักษณะพึ่งพาตนเอง และตัวบุคลากรที่ยังมีความกระตือรือร้นในการทำงานน้อยส่งผลให้การศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองล่าช้า ซึ่งมีเพียงส่วนน้อย

บทเรียนที่ได้จากการดำเนินงาน

คณะครูและผู้บริหาร ถ้ามีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปัญหาเรื่องใหญ่ก็จะกลายเป็นเรื่องเล็ก ที่สำคัญที่สุดต้องเข้าใจว่าการประเมินเพื่อการพัฒนา การเอาใจใส่ซึ่งกันและกันคือกำลังใจ ที่จะมุ่งมั่นวิจัยและพัฒนา เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและของประเทศชาติ บรรยายภาคคีติขึ้นกว่าช่วงที่เข้าโครงการใหม่ๆ อีกทั้งครูได้รับการประเมินผ่านเป็นครูต้นแบบของต้นสังกัดจำนวนมาก ครูมั่นใจที่จะพัฒนาตนเองอย่างมีจุดมุ่งหมาย การยอมรับของผู้เรียนต่อการทำงานหนักของครูเพื่อผู้เรียนมีมากขึ้น เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียนเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าต่อการเอาใจใส่และความคาดหวังที่ผู้สอนมีต่อผู้เรียนเป็นรายบุคคล อัตราการล้มเหลวในการเรียนลดลง อีกทั้งเมื่อดำเนินอย่างเป็นระบบต่อเนื่องทำให้สามารถวางแผนการพัฒนาผู้เรียนได้ภายใต้วงจร PDCA บนพื้นฐานการวิจัยปฏิบัติการและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ความเป็นไปได้ในการขยายผล

ผู้บริหารโรงเรียนและครูเชื่อมั่นว่ารูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนนี้ สามารถประกันคุณภาพภายในได้และพร้อมที่จะขยายผลให้สถานศึกษาอื่นได้ ถ้าสถานศึกษานั้นผู้บริหารมีความมุ่งมั่น เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาไปพร้อมๆ กันกับเราอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน, 2544, (เอกสาร
โรเนียว)
- ชิสเตอร์กาญจนา สุดประเสริฐ, รายงานผลการดำเนินงานโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อการ
ปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โรงเรียนมารีย์วิทยา จังหวัดนครราชสีมา, 2545
- ดุขฎิ จุลชาติ รายงานการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โรงเรียน
พาณิชยการราชดำเนินธนบุรี กทม., 2546.
- ทิตนา แชมมณี และคณะ, คู่มือการจัดทำ และดำเนินงานโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูป
การเรียนรู้ทั้งโรงเรียน, 2544.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช. การวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูปทั้งโรงเรียน
เอกสารเผยแพร่ในโครงการ วพร. ลำดับที่ 02. สำนักงานโครงการวิจัยและพัฒนา
เพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ประเวศ วะสี. ยุทธศาสตร์ทางปัญญาและการปฏิรูปการศึกษา. ใน รายงานการประชุม เรื่อง
วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา : วาระแห่งชาติ สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ,
2544.
- พระราชวรมนี (ประยูร ธมมจิตโต) กระบวนการเรียนรู้ในพระพุทธศาสนา กรุงเทพฯ : กรม
วิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2543.
- วลาภรณ์ รื่นระเรงศักดิ์, รายงานผลการดำเนินงานโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูป
การเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โรงเรียนรวมมิตรวิทยา จังหวัดนครราชสีมา, 2545.
- ศิริชัย ไยโกตะ, รายงานการวิจัยและพัฒนาแบบเพื่อปฏิรูปโรงเรียนโดยใช้ระบบบริหารนำ
โรงเรียนพลับพลาศิริ จังหวัดนนทบุรี, 2545.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, กระทรวงศึกษาธิการ, หน่วยศึกษานิเทศก์, แนว
ดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด, 2544, (เอกสารโรเนียว)
- สมบุญณ์ มากบุญ, รายงานผลการดำเนินงานโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อการปฏิรูปการ
เรียนรู้ทั้งโรงเรียน โรงเรียนพยุหะคีรี จังหวัดนครสวรรค์, 2545.
- หน่วยศึกษานิเทศก์, สช. กระทรวงศึกษาธิการ, การวิจัยในชั้นเรียน, 2545 (เอกสารโรเนียว)
- อัมภพร จันทรกระจ่าง, รายงานการวิจัยและพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน โรงเรียน
เรยีนาเซลิวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่, 2545.

คำสั่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ที่ 53/2546

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำเอกสาร

ชุดเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในโครงการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2546

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับโรงเรียนนาร่อง และโรงเรียนเครือข่าย ในปีการศึกษา 2545 และโรงเรียนทั่วไปในปีการศึกษา 2546 ในการนำหลักสูตรไปใช้ของโรงเรียนเอกชน ซึ่งมีความหลากหลายทั้งลักษณะการจัดการ และโครงสร้างของโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารการจัดการหลักสูตรโดยยึดหลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจ และใช้หลักการบริหารคุณภาพ ซึ่งการดำเนินการของสถานศึกษาแต่ละแห่งจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความพร้อมและศักยภาพของแต่ละสถานศึกษา

ดังนั้น เพื่อให้สถานศึกษาได้มีหลักการ และวิธีการที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างชัดเจน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จึงได้กำหนดจัดทำเอกสารชุดเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้นเพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นเอกสารประกอบการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ ดังมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. คณะกรรมการอำนวยการ

1.1 เลขานุการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	ที่ปรึกษา
1.2 รองเลขานุการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
(นายสุรเทพ ตันประเสริฐ)	ประธานคณะกรรมการ
1.3 หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์	รองประธานคณะกรรมการ
1.4 ผู้อำนวยการกองโรงเรียนสามัญศึกษา	คณะกรรมการ
1.5 ผู้อำนวยการกองโรงเรียนนโยบายพิเศษ	คณะกรรมการ
1.6 นายกานน สมร่าง	คณะกรรมการและเลขานุการ

หน้าที่และความรับผิดชอบ

1. อำนวยความสะดวกการดำเนินงานจัดทำเอกสารดังกล่าวให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
2. กำกับติดตามการปฏิบัติงานของคณะทำงานและให้คำปรึกษาในการทำงาน
3. ดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. คณะทำงานจัดทำเอกสารชุดเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ (นางรพีพรรณ เอกสุภาพันธ์) เป็นที่ปรึกษา คณะทำงาน ประกอบด้วย

2.1 คณะทำงานชุดการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ	ผู้เชี่ยวชาญ	
2. นางสาวอักษรา ประสิทธิ์ศิลป์	ประธาน	
3. นายรุ่งโรจน์ ตรงสกุล	รองประธาน	
4. นายสุเทพ เมฆ	คณะทำงาน	
5. นางวรรณา กลิ่นสุวรรณ	คณะทำงาน	
6. นายนพดล เหลืองอ่อน	คณะทำงาน	
7. นายสุเชษฐ โกมลเสน	คณะทำงาน	
8. ว่าที่ร้อยตรีอมร ชัยประสงค์สุข	คณะทำงานและเลขานุการ	

2.2 คณะทำงานชุดการนิเทศภายใน

1. นายสุเทพ เมฆ	ประธาน	
2. นายมนัส อารีพงษ์	รองประธาน	
3. นางสาวอักษรา ประสิทธิ์ศิลป์	คณะทำงาน	
4. นางมณฑริกา วิฑูรชาติ	คณะทำงาน	
5. นางกมลวรรณ ชัยวานิชศิริ	คณะทำงาน	
6. นางอารีย์ สุวรรณรัตน์	คณะทำงาน	
7. นางกฤตวรรณ ภูระหงษ์	คณะทำงาน	
8. นายสุเชษฐ โกมลเสน	คณะทำงานและเลขานุการ	

2.3 คณะทำงานชุดการวิจัยในชั้นเรียน

1. นายรวิวัตร สิริภูบาล	ผู้เชี่ยวชาญ	
2. นายสยาม ปิยะนราธร	ประธาน	
3. นางสุฤดี จันทนเสวี	รองประธาน	
4. ว่าที่พันตรีปณิธาน จันทน์ไทย	คณะทำงาน	
5. นางสาวอารีวรรณ เอี่ยมสะอาด	คณะทำงาน	

6.	นายรุ่งโรจน์	ตรงสกุล	คณะทำงาน
7.	นางสาวดารัต	มุกดาอุดม	คณะทำงานและเลขานุการ
- 2.4 คณะทำงานชุดการวัดและประเมินผล
1.	นางบุญชู	ชลัษเฐียร	ผู้เชี่ยวชาญ
2.	นางสาววรรณพร	ศิริพละ	ประธาน
3.	นางนพพร	ลิมสุวัฒน์	รองประธาน
4.	นายกานน	สมร่าง	คณะทำงาน
5.	นายเกรียงศักดิ์	สังข์ชัย	คณะทำงาน
6.	นางสาวอารีวรรณ	เอี่ยมสะอาด	คณะทำงาน
7.	นางเดือนใจ	พงษ์มาลา	คณะทำงาน
8.	นางแสงเดือน	กมลมาลย์	คณะทำงาน
9.	นางสุภาภรณ์	สุขสำราญ	คณะทำงานและเลขานุการ
- 2.5 คณะทำงานชุดการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
1.	นางบังอร	เอี่ยมรอด	ผู้เชี่ยวชาญ
2.	นายเกรียงศักดิ์	สังข์ชัย	ประธาน
3.	นายชลธิ	กุลประดิษฐ์	รองประธาน
4.	นายสุเชษฐ	โกมลเลน	คณะทำงาน
5.	นายสยาม	ปิยะนราธร	คณะทำงาน
6.	นางสาวรัตนา	วิทย์ดำรง	คณะทำงาน
7.	นายนพดล	เหลืออ่อน	คณะทำงาน
8.	นางวรรณภา	กลิ่นสุวรรณ	คณะทำงานและเลขานุการ
- 2.6 คณะทำงานชุดการจัดกระบวนการเรียนรู้
1.	นางสาวเบญญรัตน์	อดิชาตนาพันธ์	ประธาน
2.	นางอรุณลักษณ์	ครูสง	รองประธาน
3.	นางสาวดารัต	มุกดาอุดม	คณะทำงาน
4.	นางวันทนี	มงคลเนาวรัตน์	คณะทำงาน
5.	นางสุฤดี	จันทนเสวี	คณะทำงาน
6.	นางสาวสุรีย์	สุทธิพิพัฒน์	คณะทำงาน
7.	นางรัชนี	พิทักษ์อรณพ	คณะทำงานและเลขานุการ
- 2.7 คณะทำงานชุดกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทย
1.	รองศาสตราจารย์บรรเทา	กิตติศักดิ์	ผู้เชี่ยวชาญ
2.	นางศิริกุล	ทองทา	ประธาน

3. นางประจุใจ	มานะวงศ์	รองประธาน
4. นางสาววิจิตรา	ศิริสัจจาพิพัฒน์	คณะทำงาน
5. นางสาวนันท์	วงศ์ประสิทธิ์	คณะทำงาน
6. นางกาญจนา	โพธิ์ชูชวัล	คณะทำงาน
7. นางชุติมา	กลิ่นหอมจันทร์	คณะทำงาน
8. ว่าที่พันตรีปณิธาน	จันทร์ไทย	คณะทำงานและเลขานุการ
- 2.8 คณะทำงานชุดการเรียนรู้กลุ่มสาระคณิตศาสตร์
1. ศาสตราจารย์ยุพิน	พิพิทกุล	ผู้เชี่ยวชาญ
2. นายสมหวัง	สมานรักษ์	ประธาน
3. นายกำพล	ดำรงวงศ์	รองประธาน
4. นางสาววรรณ	ขุนศรี	คณะทำงาน
5. นายอำนาจ	เชื้อป้อคา	คณะทำงาน
6. นางสาววรเกตุ	สุวรรณรัตน์	คณะทำงาน
7. นางสาวพิมพ์จันทร์	สอนฉลาด	คณะทำงาน
8. นายวิมาน	กะริอุณะ	คณะทำงานและเลขานุการ
- 2.9 คณะทำงานชุดกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์
1. นายทองดี	ศรีอันยู	ประธาน
2. นางรัชนี	พิทักษ์อรรณพ	รองประธาน
3. นางสาวเบญจรัตน์	อดิชาตนาทนัท	คณะทำงาน
4. นายสมศักดิ์	ภูจิต	คณะทำงาน
5. นางแสงจันทร์	ปานประสงค์	คณะทำงาน
6. นางสมนึก	การีเวช	คณะทำงาน
7. นางอุษา	พุ่มศรีภานนท์	คณะทำงานและเลขานุการ
- 2.10 คณะทำงานชุดกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
1. รองศาสตราจารย์ลาวัณย์	วิทยาวุฒิพิกุล	ผู้เชี่ยวชาญ
2. นางรวิสา	สมานรักษ์	ประธาน
3. นายมนตรี	เพชรศรี	รองประธาน
4. นายสมยศ	ชมพู่แสง	คณะทำงาน
5. นางวันดี	ทรงศักดิ์รัตติ	คณะทำงาน
6. นางทัศนีย์	จินาพร	คณะทำงาน
7. นางสาวมณฑาญจน์	ทองไย	คณะทำงาน
8. นางอรุณลักษณ์	ครูสง	คณะทำงานและเลขานุการ

2.11 คณะทำงานชุดกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา

1. นางวิมลรัตน์	บุญชู	ประธาน
2. นายนพดล	เหลื่องอ่อน	รองประธาน
3. นายวิวัฒน์	กาเรียน	คณะทำงาน
4. นางมธุรส	บัวพันธ์	คณะทำงาน
5. นายอิศรายุทธ	พรหมชาวนา	คณะทำงาน
6. นายสมบัติ	ผ่องอำไพ	คณะทำงาน
7. นางนาถนรินทร์	เพทายเทียมทอง	คณะทำงาน
8. นายปรีชา	เด่นดวง	คณะทำงาน
9. นายสมบัติ	ศรีทองอินทร์	คณะทำงานและเลขานุการ

2.12 คณะทำงานชุดกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ

1. นางศิริเพ็ญ	เพชรเพ็ง	ประธาน
2. นางอรุณลักษณ์	ครูส่ง	รองประธาน
3. นางประจักษ์	มานะวงศ์	คณะทำงาน
4. นายปรมินทร์	ทับทิมศรี	คณะทำงาน
5. นางศิริพร	เพ็ญประภา	คณะทำงาน
6. นางสาวกลีนฉกา	จารุพงศ์	คณะทำงานและเลขานุการ

2.13 คณะทำงานชุดกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี

1. นางสาวพรเพ็ญ	ปทุมศิริ	ผู้เชี่ยวชาญ
2. นางไพเราะ	มีบางยาง	ประธาน
3. นายกำพล	ดำรงวงศ์	รองประธาน
4. นายวิทยา	สิริอนุวัฒน์	คณะทำงาน
5. นางพัชรี	สว่างทรัพย์	คณะทำงาน
6. นายวิมาน	กะริคุณะ	คณะทำงาน
7. นายสุรพงษ์	ศรีวินิจ	คณะทำงาน
8. นายมนัส	อารีพงษ์	คณะทำงานและเลขานุการ

2.14 คณะทำงานชุดกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สมถวิล ธนะโสภณ	ผู้เชี่ยวชาญ
2. นางสาวอารีวรรณ เอี่ยมสะอาด	ประธาน
3. นางสาวอักษรา ประสิทธิ์ศิลป์	รองประธาน
4. นางสาวจากรุณี ฤกษ์สันทัด	คณะทำงาน
5. นางสาวดารัต มุกดาอุดม	คณะทำงาน

6. นางสาวสุดฤทัย	ลัจติประเสริฐ	คณะทำงาน
7. นางสุภัคธญาณี	สุขสำราญ	คณะทำงานและเลขานุการ
- 2.15 คณะทำงานชุดสารสนเทศเพื่อการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
1. นายกานน	สมร่าง	ประธาน
2. นายประเสริฐ	ลิมสุขวัฒน์	รองประธาน
3. ภราดาประภาส	ศรีเจริญ	คณะทำงาน
4. นางสาววิจิตร	สิริพูนหัตถกิจ	คณะทำงาน
5. นางสาววรรณพร	ศิริพละ	คณะทำงาน
6. นางนพพร	ลิมสุขวัฒน์	คณะทำงาน
7. นางสาววิไลรัตน์	วรกุลรังสรรค์	คณะทำงาน
8. นายอำนวย	เดชชัยศรี	คณะทำงานและเลขานุการ
- 2.16 คณะทำงานชุดการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน
1. รองศาสตราจารย์ ดร.ทีศนา แซ่มณี	ผู้เชี่ยวชาญ	
2. นางรพีพรรณ	เอกสุภาพันธุ์	ประธาน
3. นายศิริชัย	โยโกตะ	กรรมการ
4. นางชวนพิศ	เกิดเจริญ	กรรมการ
5. นางสาวอรพินท์	พรมจิตร	กรรมการและเลขานุการ

หน้าที่ของคณะทำงาน

1. จัดทำเอกสารเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เรียบร้อย
 2. ประสานการดำเนินการการจัดกิจกรรมการประชุมชี้แจง การนำเอกสารไปใช้
 3. ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ลง ณ วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2546

(นางพรนิภา ลิมปพยอม)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

คณะกรรมการส่งเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2544

เล่ม 13 การวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน

คณะที่ปรึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

(นางพรนิภา ลิมปพยอม)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

(นายสุรเทพ ตันประเสริฐ)

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

(นางรพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์)

คณะผู้เขียน

นางรพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

นายศิริชัย ไยโกตะ

ผู้บริหารโรงเรียนพลับพลาศิริ จังหวัดนนทบุรี

นางชวนพิศ เกิดเจริญ

ผู้บริหารโรงเรียนพนิชยการราชดำเนิน กทม.

ผู้ประสานงาน

นางสาวอรพินท์ พรหมจิตร

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป หน่วยศึกษานิเทศก์

บรรณาธิการกิจ

นางรพีพรรณ เอกสุภาพันธุ์

ผู้ออกแบบปก

ดร.อำนวย เดชชัยศิริ

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

เลขานุการคณะทำงาน

นายกานน สมร่าง

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

นางสาววรรณพร ศิริพละ

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน